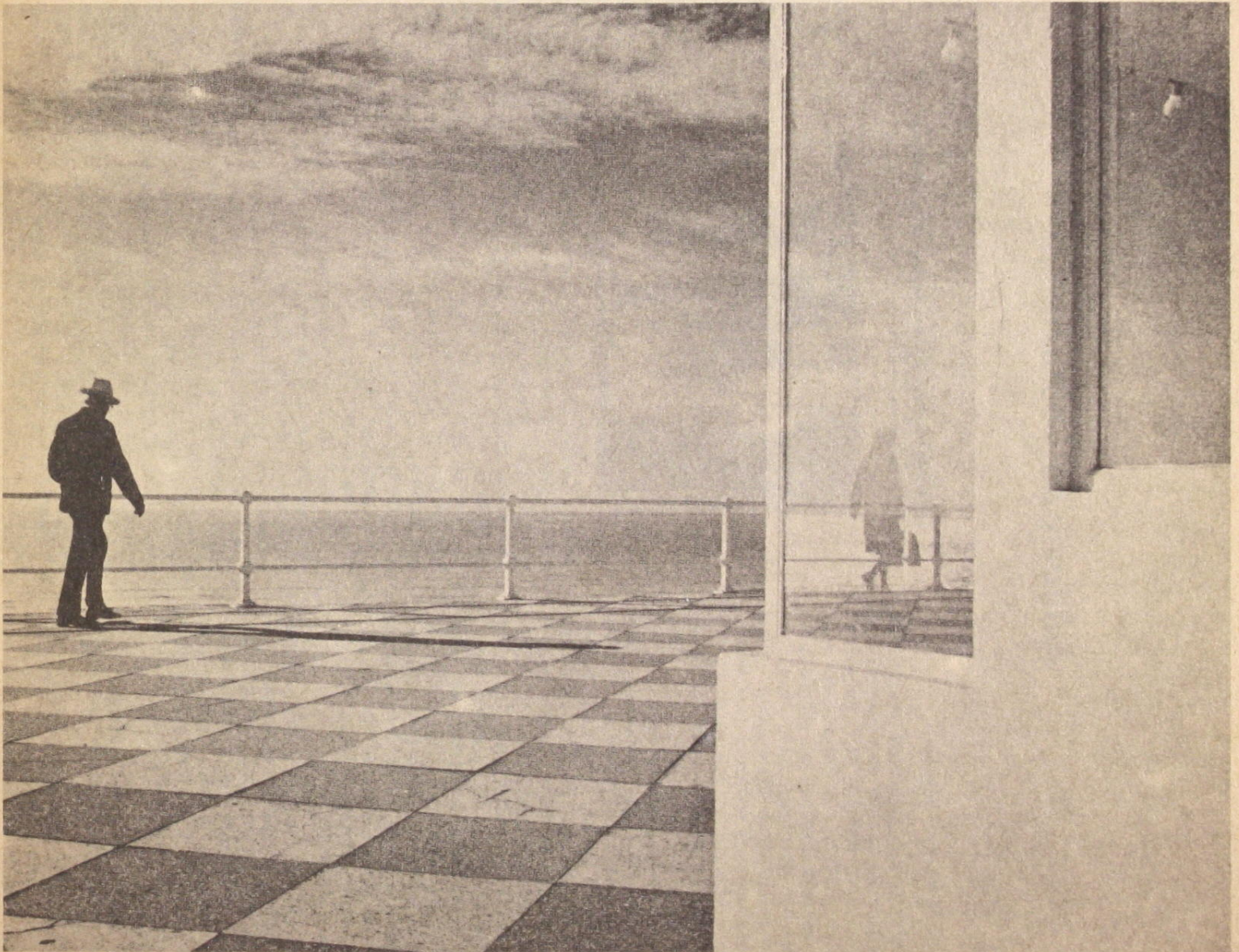

ΣΤΡΟΦΗ

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΟΥ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ

Χρόνος Β', Φύλλο 6-7 (διπλό τεύχος),
καλοκαίρι 1982, δρχ. 25

Ή ποδιά τό φιλί καί ἄλλα συναφή ● Ἐρασιτεχνικό ποδόσφαιρο ●
Λογοτεχνία ● Μέχρι πού ἐμφανίστηκε αὐτό τό παράξενο τέρας ●
Πρόσωπο μέ πρόσωπο ● Ἡλεκτρικός ἄγγελος; ● «Ναρκωμανής» ὁ
ἀποδιοπομπαίος τράγος ● Οἰκολογικά ● Λακκούβες ● Εἰδήσεις
ἀπ' τό Χαλάνδρι

Λογοκρίνω = Κρίνω τόν λόγο (σκέψη).

Κι από πού ως πού ἐγώ λογοκρίνω.Μέ ποιό δικαίωμα; Πού μοῦ τό ἔδωσε ποιός; Μήπως ἡ ἐργατική τάξη, ὅπως στόν "ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗ", πού ἀλήθεια του εἶναι ὅ,τι συμφέρει τόν λαό;Καί ποιός ἀποφασίζει τί συμφέρει τόν λαό; Ποιός εἰδικός;

Αὕτῃ ἡ λειτουργία ὅμως πομποῦ-δέκτη πού προωθείται μέ τήν ἐπέμβαση στό τί θά διαβάσει τό κοινό, εἶναι καθαρὰ ἀστική. Ἐφαρμόζεται ἐξάλλου ἀπό τό σύνολο τοῦ τύπου.Ἡ ἀρνηση τῆς λογοκρισίας, ἀντιστρατεύεται σ' αὐτή τή λειτουργία.

Μέ τήν μή ὑπαρξη λογοκρισίας καί ἐνιαίας γραμμῆς, ἡ ἐφημερίδα σέ κάθε στιγμή, περιέχει τήν αὐτοκριτική της.

Ἐπάρχει, βέβαια, καί τό σημαντικότερο στοιχείο, ὅτι ἄν δέν ἔχουμε τήν δυνατότητα, χωρίς ὁποιαδήποτε ἐπέμβαση σέ ἄρθρα πού δέν συμφωνοῦμε, νά φαίνεται στούς ἀναγνώστες ὅτι αὐτά δέν μᾶς ἐκφράζουν, τότε ἀποτύχαμε.

Πρέπει νά μήν κάνουμε ποτέ λογοκρισία. Γιατί, ἐκτός ἀπ' αὐτά, ἐμεῖς ἀρνούμαστε τόν ρόλο τοῦ σοφοῦ πού ἀποφασίζει πρὶν ἀπό τοὺς ἄλλους, γιά τοὺς ἄλλους. Καί δέν θέλουμε νά παθητικοποιοῦμε τόν ἀναγνώστη δίνοντάς του, μασημένη (σ) τροφή. Ἀκόμα δίνοντας τήν εὐκαιρία σέ ὅλα τὰ ἄρθρα καί σέ ὅλες τίς ἀπόψεις, νά ἐκφραστούν, προωθοῦμε τόν διάλογο μέσα ἀπό τήν ἐφημερίδα, δίνοντας στόν καθένα τήν εὐκαιρία νά γίνει ἐνεργητικός (αὐτὴ ἡ θέση ὑπάρχει ἤδη ἀπό τό πρῶτο φύλλο τῆς ἐφημερίδας στό "Γιατί αὐτὴ ἡ προσπάθεια": "Ἕνα βῆμα γιά πραγματικό διάλογο πάνω σ' ὅλα τὰ προβλήματα... Ἕνα κανάλι ἀληθινῆς πληροφόρησης, χωρίς γκέτο καί ἀποκλεισμούς...", "οἱ στήλες τῆς στροφῆς εἶναι ἐλεύθερες γιά κάθε εἰδους ἀποψη...").

Ἐπάρχουν βέβαια οἱ φόβοι τῆς ἐξουσίας, πού ἐλπίζουμε ὅτι δέν τούς ἔχουμε,γιατί προσαθοῦμε νά μήν εἴμαστε ἐξουσία. Γιά μᾶς ὁ καλύτερος δρόμος δέν εἶναι νά "διαλύσουμε τόν λαό καί νά ἐκλέξουμε ἕνα καινούργιο".

Ἐξ ἄλλου ἄν τραβούσαμε τήν λογική τῆς λογοκρισίας στό ἄκρο της, καί στό ὄνομα μῆς "ἐνιαίας γραμμῆς" θά ἔπρεπε νά λογοκρίνομε καί τὰ ἄρθρα τῶν συντακτῶν, μιά καί αὐτὰ ἔχουν μιά περισσότερη βαρύτητα γιά τήν διάγνωση τῶν θέσεων τῆς ἐφημερίδας.

Μπορεῖ νά σταθεῖ κάποιο ἔντυπο χωρίς "γραμμή";

Μπορεῖ νά σταθεῖ κάποιο ἔντυπο χωρίς "γραμμή"; Ἡ γιά νά τό ποῦμε ἀλλιῶς, ἡ "γραμμή" εἶναι ὁ ἀναγκαῖος ὁρος γιά νά ὑπάρξει ἕνα ἔντυπο; Ἡ ἴδια ἡ λειτουργία τῆς ἐπικοινωνίας δέν τό ἀπαιτεῖ, ὑπάρχει μιά χαρά καί χωρίς αὐτή. Σάν ἐπικοινωνία, ἐννοοῦμε τήν ἀποστολή πληροφοριῶν στό χῶρο μέ ἀπώτερο στόχο νά γνωστοποιηθοῦν στό ἄτομα-δέκτες. Ἀντιδρώντας στό ἐρέθισμα, οἱ δέκτες γίνονται, πομποί, πού μέ τή σειρά τους ἐκπέμπουν τή δικιά τους πληροφορία στόν κοινό ἐκεῖνο χῶρο ὅπου καθένας μπορεῖ ἐλεύθερα νά λειτουργεῖ σάν πομπός καί σάν δέκτης. Ὄταν μιλάμε γενικά γιά τήν ἔννοια τῆς ἐπικοινωνίας, ὅλοι δεχομαστε τήν παραπάνω θέση. Καί στό πλαίσιο τῆς ἀνθρώπινης κοινότητας τί γίνεται; Ὑπάρχει ἡ ἐλεύθερη σχέση, συμμετοχή τοῦ κάθε ἀτόμου σ' αὐτόν τόν κοινό χῶρο ἐκφρασης πού τελικά εἶναι ἡ ἴδια ἡ κοινωνία;

Ἡ κυρίαρχη λογική σέ σχέση μ' αὐτό,εἶναι μιά λογική πού χτίζει καθημερινά τά ἴδια μας τά ἀπομονωτικά κελλιά. Καθένας ἔχει τή δικιά του λειψή καί περιορισμένη ἀντίληψη γιά τόν κόσμο. Παρ' ὅλα αὐτά, ἀρνιέται πεισματικά νά γνωρίσει ὅ,τιδήποτε ἐκπέμπουν οἱ ἄλλοι γύρω του, ἀρνιέται κι αὐτὴ τήν ἴδια τήν ἐπαφή μέ ὅ,τι δέν εἶναι κομμένο καί ραμμένο

στό μέτρα του. Ὁχυρώνεται στό δικό του κόσμο καί εὐκόλα ἀπομονώνεται. Ἀκόμα εὐκολότερα οδηγεῖται σέ ἀντιλήψεις καθαρὰ θρησκοληπτικές πού ἔχουν νά κάνουν μέ "πίστη" καί "κάθαρση", ἀντιλήψεις πού ἐπιβάλλουν ἀναγκαιότητες ὅπως "γραμμή", "σωστό", "ἡγέτης" καί πού γενικά στηρίζουν κάθε μορφὴ ἱεραρχίας καί ἐξουσίας. Ἀναγνωρίζει στήν πράξη τή δικιά του ἀνικανότητα νά ὑπάρχει σάν ὁλοκληρωμένο κι ἀνεξάρτητο ἄτομο μέ ἐλεύθερη δυνατότητα σκέψης καί ἀπόφασης.

Ἐχουμε οδηγηθεῖ μέσα ἀπό δικά μας λάθη καί παραλείψεις στίς πολώσεις πού ἀντιμετωπίζουμε σήμερα. Διανοοῦμενοι καί ἐργάτες, πόλη καί χωριό, ἐπιστήμονες καί εἰδικευμένοι ἐφαρμοστές, ὁμάδες καί ὁπαδοί, ἡγέτες καί λαός, καλὸ καί κακό, σωστό καί λάθος.Μέ ποιά κριτήρια δημιουργήθηκαν αὐτές οἱ κατηγορίες; Γιατί ἐξακολουθοῦμε νά πιστεύουμε ἀκόμα στό θεό καί στό παραμῦθι τῆς δημιουργίας πού ξεκινᾷ ἀπό κάποιον ἄλλον, ὅταν ἡ ζωὴ μᾶς δείχνει ὅτι ἐμεῖς τὴ δημιουργοῦμε; Λέγεται ὅτι ἔχουμε μεγαλύτερη ἐλευθερία ἐκλογῆς σήμερα, πιο μεγάλη ὅσο δέν εἶχε ποτέ ἡ ἀνθρωπότητα. Εἶναι ἀλήθεια αὐτό; Εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς συνειδητῆς μας δράσης ἄρα καί ἀπόφασης καί ἐτσι ἐπιλογῆς; Γιατί βέβαια ὅλη ἡ ἱστορία γύρω ἀπ' τὴ δημοκρατία, ἔχει κατασκευασθεῖ μέ

βάση αὐτὴ τήν ψευδαίσθηση τῆς "ἐλεύθερης ἐπιλογῆς". Εἴμαστε σήμερα πιο ἐλεύθεροι νά διαλέξουμε λένε. Φτάνει νά συνεχίσουμε νά διαλέγουμε ἀνάμεσα στίς ἀπόψεις καί στίς λύσεις πού ἄλλοι προτείνουν. Ὅσο πιο πολλές ἀπόψεις, ὅσο πιο διαφορετικά κι ἄλλοποῖα λα διαβάζει κανεῖς, τόσο πιο "ἐλεύθερος" εἶναι, λέει, γιατί μπορεῖ νά διαλέξει αὐτό πού τοῦ ἀρέσει καλλίτερα. Πῶς θά μάθει κάποιος τί τοῦ ἀρέσει καλλίτερα ἂν δέν ψάξει ὁ ἴδιος γι' αὐτό δέν φαίνεται νά ἐνδιαφεύρεται κανένα. Αὐτός πού εἶναι παθητικός θεατὴς τῆς ἴδιας τῆς ζωῆς του, θεωρεῖται πιο "ἐλεύθερος" ἀπ' τόν ἐνεργητικό - σ' ὁποιοδήποτε κοινωνικό καθεστῶς - ἄνθρωπο. Ἡ μήπως ὀρίζουμε σάν "ἐ-

λευθερία", τὴ δυνατότητά μας νά κατασκευάζουμε ρομπότ πού θά δουλεύουν γιά μᾶς χωρὶς ν' ἀναρωτιόμαστε ἂν πραγματικά μᾶς εἶναι χρήσιμα;

Καί ἐρχόμαστε πάλι στά ἔντυπα.Στὴ σημερινή κοινωνική δομὴ, τὰ μέσα ἐπικοινωνίας ἔχουν καταλήξει νά παίζουν τό ρόλο πού παίζουν οἱ διατρητικές κάρτες πού προγραμματίζουν τήν παραγωγή μίας μηχανῆς. Σ' αὐτὴν τήν περίπτωση ἡ μηχανὴ εἴμαστε ἐμεῖς. Ὅπως ἡ μηχανὴ χρειάζεται κάποιο πρόγραμμα γιά νά λειτουργήσει, ἔτσι καί οἱ ἄνθρωποι χρειάζονται μιά συγκεκριμένη καί ξένη μ' αὐτοὺς, ὀχι δικιά τους, ἀποψη, σκέψη, γιά τό πῶς θά πράξουν γιά τόν ἑαυτό τους. Καί κάποιο ἔντυπο πού δέν ἔχει αὐτὴ τήν ιδιότητα, πού δέν ἔχει "γραμμή", δέν μπορεῖ νά θεωρεῖται ἔντυπο. Δέν γίνεται δεχτὸ, ἀντιμετωπίζεται σάν παράξενο γιά νά μή πῶ "ὑποπτο". Τί πάει νά πεῖ "ἀνεξάρτητο"; Γιατί δέν φανερώνατε ποιο-νοῦ εἴσατε νά ξέρουμε καί μεῖς πῶς νά τοποθετηθοῦμε;

Ἐδῶ εἴμαστε. Γιά νά ἀπευθυνθεῖ κανεῖς στοὺς ὑπόλοιπους ἄνθρώπους χρειάζεται νά τό κάνει μέ τὴ μορφὴ αὐτοῦ πού ξέρεῖ πρὸς ἐκεῖνους πού δέν ξέρουν; Νά παίξει τό ρόλο αὐτοῦ πού θά σκεφεῖ ἐν ὀνόματί τους; Ὅτι ἡ διάθεση γιά ἐπικοινωνία εἶναι ἡ διάθεση γιά ἐλεύθερη ἀνταλλαγὴ ἀπόψεων χωρὶς κανένα δεσμευτικό πλαίσιο πού οὐσιαστικά ἐμποδίζει τὴ ἴδια τήν ἐπικοινωνία, ἐμφανίζεται σάν παράδοξο. Σέ σχέση μέ τίς δικές μας σκέψεις καί προβληματισμούς, δηλώνουμε ὅτι δέν ἔχουν νά κάνουν μέ τήν ἀνακήρυξή μας οὔτε σέ σοφοὺς, οὔτε σέ "ἐκφραστὲς", οὔτε σέ ὁτιδήποτε σχετικό. Ἐχουν ἀπλὰ νά κάνουν μέ "γιατί" καί "πῶς", μέ ἀπορίες καί ψάξιμο. Δέν πιστεύουμε ὅτι πάνω-κάτω καλὰ εἶναι τὰ πράγματα,λίγο ἀκόμα καί θά γίνουν ἀκόμα καλλίτερα. Αὐτὴ εἶναι ἡ κοινὴ μας βάση καί μόνο σ' αὐτό τό στοιχεῖο μποροῦμε νά θεωρηθοῦμε ἐνιαῖοι. Ἀπὸ κεῖ καί πέρα πιστεύουμε ὅτι ἡ ἐλευθερία μας ὑπάρχει στὴ δυνατότητα νά ψάχνουμε καί ὀχι στὴ δυνατότητα νά συμφωνήσουμε. Ἡ λογική μας λοιπὸν εἶναι ἐντελῶς ἀσχετὴ ἀπὸ τὴν λογική τῆς "γραμμῆς".

Μέ τόν ἴδιο τρόπο θέλουμε νά λειτουργήσει τό ἔντυπο καί πρὸς τὴ μεριά τῶν ἀναγνωστῶν. Θέλουμε νά δώσουμε τὰ στοιχεῖα πού ἔχει ἐντοπίσει καθένας ἀπὸ μᾶς καί τὰ ἔχει ἐπεξεργασθεῖ μέ σκοπὸ νά τὰ ἐπικοινωνήσει.Ζητᾶμε τὴ συμμετοχὴ καί τὴν ἀτομικὴ τοποθέτηση ὅσων παίρνουν τὴ "στροφή". Ἀν οἱ ἀπόψεις καί οἱ ἀντιλήψεις πού ἐκφράζονται μέσα ἀπὸ τὴν ἐφημερίδα δέν περιπλανηθοῦν καί δέν γίνονται ἀντικείμενο προβληματισμοῦ σέ ἐπαναλαμβανόμενους κύκλους πού θά πλατύνουν τὴ γνώση καί τὴ συνείδηση ὅσων σχετίζονται μέ ὁποιοδήποτε τρόπο μέ τὴν ἐφημερίδα, τότε δέν μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι καλύπτουμε τὴ διάθεσή μας νά ἐπικοινωνήσουμε μέ τοὺς ἄνθρώπους. Ἀπὸ κεῖ καί ἡ πρόσκλησή μας γιά συνεργασία καί συμμετοχὴ ὁποιοῦ θέλει, χωρὶς καμμία δικιά μας ἐπέμβαση πάνω σ' αὐτὰ πού λέει.

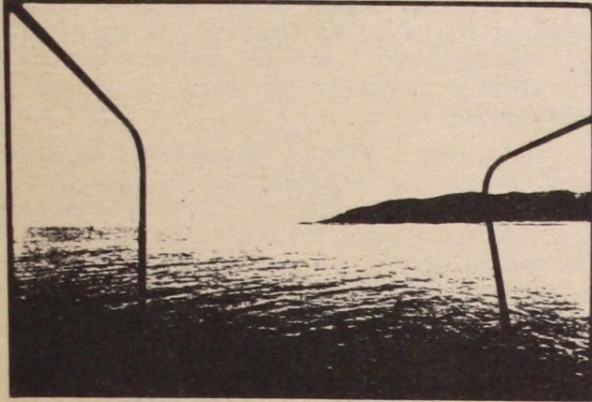

Μέχρι πού εμφανίστηκε αυτό τό παράξε- νο τέρας

Θέμα ιδιοκτησίας του έντύπου

Καί μιὰς καί μιλάμε γιά λογοκρισία, ἄς δοῦμε πάνω σέ ποιά ὑλική βάση μιλάμε, μέχρι ποῖό σημεῖο καί ποιά δικαιώματα ἔχουμε πάνω στό ἔντυπο πού ἐκδίδουμε, κι ἀπό ποῦ ἀρχίζουμε νά παίζουμε τό ρόλο τοῦ "ἀναδοχέα" στή συνολική λειτουργία τῆς κυρίαρχης ιδεολογίας, ἢ τῆς κρατικῆς μηχανῆς, ἢ τῶν μέσων μαζικῆς ἐπικοινωνίας. Μερικὲς πρῶτες σκέψεις πάνω στό θέμα τῆς ιδιοκτησίας τοῦ ἐντύπου, ἀπ' ὅπου ἴσως μπορέσουμε νά ὀριοθετήσουμε τὰ δικαιώματά μας, κι ἀπό κεῖ κι ὕστερα τό ποσοστό καί τόν τρόπο συμμετοχῆς τῆς κυρίαρχης ιδεολογίας (ἔντυπα ἀπὸ ιδιώτες ἢ ἔντυπα μικτά: ιδιωτική πρωτοβουλία + κρατική συμμετοχή;).

1) Στά τεχνικά μέσα μποροῦμε νά ἔχουμε ιδιοκτησία, ἢ νά ἐνοικιάσουμε κάποια μηχανήματα ἢ τὴ δουλειά κάποιου, ὅποτε τό τυπωμένο χαρτί εἶναι ιδιοκτησία μας.

2) Συνολικά στά ἄρθρα τῶν συντακτῶν τῆς "στροφῆς" δὲν μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι ἔχουμε συλλογική ιδιοκτησία σάν σύνταξη γιατί 1) δὲν ἐκφράζουν μίαν ἐνιαία λογική καί 2) δὲν ἐξυπηρετοῦν συγκεκριμένους ἐνιαίους ταχτικούς στόχους.

3) Τὰ ἄρθρα τοῦ κάθε συντάκτη τῆς "στροφῆς" μποροῦν καί δὲ μποροῦν ταυτόχρονα νά θεωρηθοῦν "πνευματική" του ιδιοκτησία. 1) Δὲν μποροῦν γιατί δὲν εἶναι ἀποτελέσματα μιᾶς, καθαρὰ προσωπικῆς του ἐπιστημονικῆς ἐμπεριστατωμένης ἐρευνας σ' ἓναν τομέα, ἀλλὰ μάλλον προσωπικά "στίγματα" στό σύνολο τῆς κοινωνικῆς διαδικασίας 2) Μποροῦν γιατί τὴν εὐθύνη τῆς ἀποψῆς τὴν ἐπωμίζει ὁ συντάκτης.

4) Στόν τομέα τῆς "σελιδοποίησης" δουλεύουν βασικά ἡ τύχη, ἡ ἀπειρία καί μίαν ἐλάχιστη προσωπική νότα. Ἐκεῖ δὲν μπαίνει καν πρὸς τό παρόν θέμα ιδιοκτησίας, ἀλλὰ συγκυρίας. Ἀργότερα, ἂν ἡ γνώση μας μᾶς ἐπιτρέψει κάποια συγκεκριμένη παρέμβαση, νομίζω ὅτι θὰ ἰσχύει ἡ ἴδια λογική πού ἰσχύει γιά τὰ ἄρθρα.

5) Ἡ λειτουργία τῆς ἐφημερίδας, μπορεῖ νά θεωρηθεῖ ιδιοκτησία τῆς συντακτικῆς ἢ κάποιου; (ἢ γενικώτερα κάποια λειτουργία, μπορεῖ νά θεωρηθεῖ ιδιοκτησία καί ποιοῦ;).

Ἡ λειτουργία δὲν εἶναι κάτι ὑλικό, εἶναι μίαν διαδικασία. Δὲν εἶναι κάτι μονοσήμαντο, ἀλλὰ κάτι πολυσήμαντο κι ἀκόμα εἶναι ἐυαίσθητοποιημένος δέκτης κάθε ἐξωτερικῆς, τυχαίας πρὸς τό φαινόμενο ἐπίδρασης. Γι' αὐτό τό λόγο, κάποιος δὲν μπορεῖ νά γίνει ιδιοκτήτης μιᾶς λειτουργίας, μὰ ἕνας ἀπ' τοὺς συντελεστές τῆς.

Τό ἔντυπο ἐπιτελεῖ μίαν λειτουργία στήν ὁποία συμμετέχουν πάμπολλοι συντελεστές. Ὁ χαρακτήρας λοιπὸν κι ἡ λειτουργία τοῦ ἐντύπου δὲ μποροῦν νά προκαθοριστοῦν ἀπὸ κάποιον - γιατί δὲν εἶναι κανενός - ἀλλὰ ἀπορρέουν κάθε φορά ἀπὸ τὸ συσχετισμὸ τῶν διάφορων συντελεστῶν κι ἔτσι τείνουν στή διαμόρφωση μιᾶς φυσιογνωμίας πού ἡ ἴδια ἢ πραγματικότητα μορφοποιεῖ.

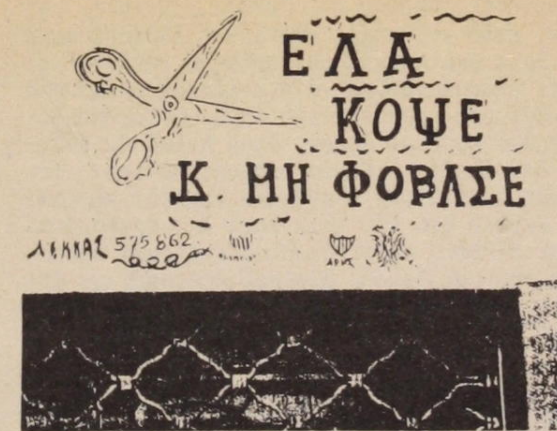
Δὲν ἔχουμε λοιπὸν κανένα περιθώριο ν' αὐθαιρετήσουμε; Δὲν μποροῦμε ἐμεῖς νά ὑπαγορέψουμε τό χαρακτήρα καί τὴ λειτουργία μιᾶς ἐφημερίδας, ὑποκαθιστώντας κι ἐξοστρακίζοντας τὴν πραγματική; Δὲν μποροῦμε νά φτιάξουμε μίαν φανταστική πραγματικότητα ἐκεῖ πού ἡ ἀληθινή δὲ μᾶς ἐξυπηρετεῖ; Μὰ καί βέβαια! Ἡ γῆ, ἂν καί δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα δουλειᾶς, θεωρεῖται ιδιοκτησία. Ἡ ὑπεραξία, ἂν καί προϊόν τῆς ἐργασίας, ιδιοποιεῖται ἀπὸ τὴν ἀστική τάξη. Ἡ κοινωνική γνώση μονοπωλεῖται ἀπὸ τὴν "παιδεία" καί τοὺς ἐιδικούς. Ἡ πλασματική εἰκόνα τοῦ κόσμου σκιάζει καί διαστρεβλώνει τὴν πραγματική ἐξυπηρετώντας τὸ σύστημα, τὴν "ἀπρόσκοπη" λειτουργία του. Μὲ ἀρκετὴ πίεση, βία, ἀλλοτρίωση καί ὑποβαθμισμὸ τῶν ἀνθρώπων τῆς, ἡ κοινωνία μας συνεχίζει νά ἀναπτύσσεται σὲ πείσμα τῆς ἀναγκαιότητάς.

Στό βαθμὸ ὅμως πού θέλουμε νά προκαθορίσουμε τό χαρακτήρα καί τὴ λειτουργία ἐνός ἐντύπου, πρέπει νά γνωρίζουμε ὅτι τό δικαίωμα αὐτὸ δὲν ἀπορρέει ἀπὸ κάποια πραγματικότητα, ἀλλὰ βασίζεται ἀκριβῶς πάνω στήν αὐθαίρετη λογική-ιδεολογία τῆς κυρίαρχης τάξης. Πού, στήν περίπτωσή μας, διαχωρίζει τοὺς ἀνθρώπους σ' αὐτοὺς πού "ξέρουν" καί σ' αὐτοὺς πού "δὲν ξέρουν", σὲ ἡγέτες καί ὁπαδούς.

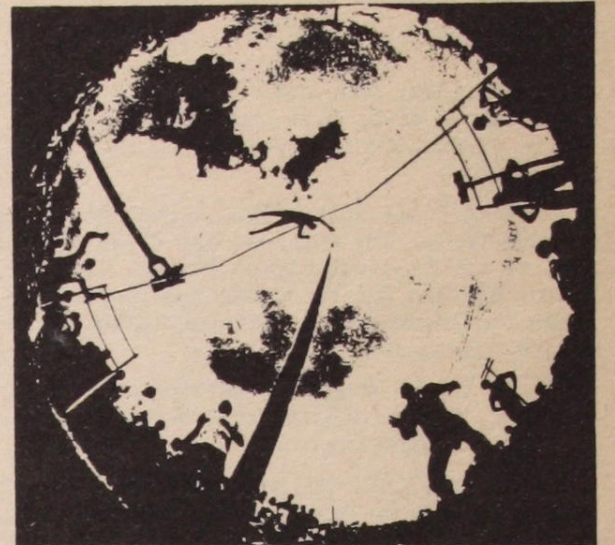
Λίγο νά δανειστοῦμε τὴ λογική, τὴν ἐπιχειρηματολογία καί τὴ συμπεριφορὰ τῆς ἀστικής τάξης κι ἔχουμε ἓνα ἔντυπο "δικό μας".

Σ' αὐτὴ τὴν περίπτωση δημιουργοῦμε μίαν "μικτὴ ἐταιρεία" πού τὸ "κεφάλαιο" τὸ διαθέτουμε ἀπὸ κοινὸν ιδιώτες καί "κράτος" καί τὰ "κέρδη" τὰ μοιραζόμαστε ἀνάλογα μὲ τὰ ποσοστά μας.

Ἡ "αὐθεντία" ἀσκεῖται, δικαιώνεται καί ἀναπαράγεται "μικτά".

Κώστας Στοφόρος
Τάκης Μίσης
Χαρά Ποιητίδου

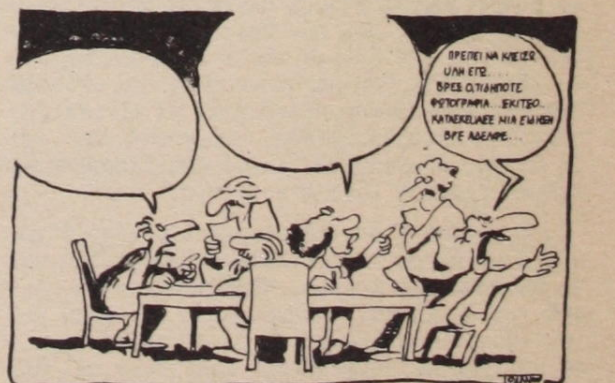

Τὰ παραπάνω κείμενα εἶναι μερικά συμπεράσματα ἀπὸ κουβέντες ἀνάμεσά μας γύρω ἀπὸ τό θέμα τῆς λογοκρισίας. Ἀπὸ τὰ πρῶτα φύλλα εἶχε δηλωθεῖ ὅτι εἴμαστε ἀνοιχτοί σάν ἔντυπο καί φιλοξενοῦμε ὁποιοδήποτε συνεργασία. Τό θέμα μπῆκε στό ἂν κάποιο κείμενο μᾶς εὗρισκε ὅλους ριζικά ἀντίθετους. Τί θὰ κάναμε τότε; Ὑπῆρχε κίνδυνος τὸ ἔντυπο νά χάσει τὸν χαρακτήρα του κι ἐμεῖς νά χάσουμε τὴν δυνατότητα τῆς ἀπεύθυνσης; Πῶς θὰ καταφέρναμε νά μὴν χρησιμοποιήσουμε, μὲ ὁποιοδήποτε τρόπο, τὴ βία τῆς λογοκρισίας; Ποιὰ θὰ ἦταν ἡ πρακτικὴ λύση πού θὰ δίνει τὴν δυνατότητα σὲ ὅποιον θέλει νά δημοσιεύσει κείμενά του στή "στροφή" μὲ μοναδικὸ ὄρο νά μὴν ἀφαιρεῖ καί τὴ δικιά μας ἀτομικὴ δυνατότητα νά γράφουμε ἐλεύθερα;

Ἡ διάθεση κάποιου χώρου ὅπως "Διάλογος μὲ τοὺς ἀναγνώστες", ἢ "ἀλληλογραφία" κ.λ.π. ἀποκλείστηκε γιατί ἐκτός ἀπὸ περιορισμὸ τοῦ χώρου, τὸ σπουδαιότερο εἶναι ὅτι ἀποτελεῖ μίαν ἔμμεση μορφή λογοκρισίας. Καί τό δογμα μιᾶς τέτοιας σελίδας καί ἡ δικιά μας χρέωση νά τοποθετηθοῦμε σὲ κάποιο κείμενο καί τέλος καί ὁ τρόπος πού θὰ προβαλλόταν κάποια συνεργασία θὰ λειτουργοῦσε μειονεκτικά γιά τὰ κείμενα πού δὲν εἶναι ὑπογραμμένα ἀπὸ τὰ μέλη τῆς συντακτικῆς.

Ἀκόμα, καί περισσότερο γιά οἰκονομικούς λόγους, ἡ "στροφή" ἔχει ἓνα συγκεκριμένο ἀριθμὸ σελίδων. Κάποια ἢ κάποιες ἐκτενεῖς δημοσιεύσεις τρίτων, θὰ μᾶς ἀναγκάζουν νά αὐξήσουμε τὸν ἀριθμὸ τῶν σελίδων, πράγμα οἰκονομικά δυσβάσταχτο γιά τίς δυνατότητές μας.

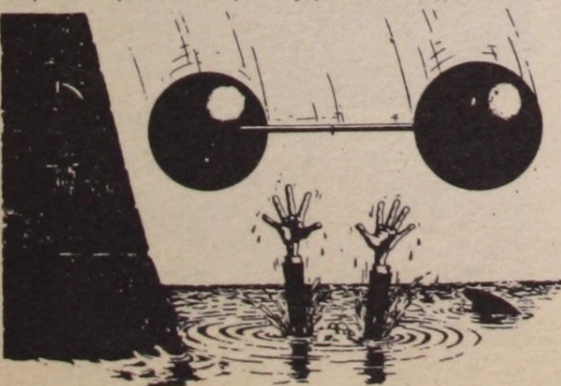
Ἐτσι, παίρνοντας ὑπ' ὄψη ὅλα τὰ παραπάνω, καταλήξαμε ὅτι στήν περίπτωση πού οἱ συνεργασίες τρίτων μᾶς ἀναγκάζουν νά αὐξήσουμε τίς σελίδες τῆς "στροφῆς", τότε νά ἀναλαμβάνεται ἡ δαπάνη γιά τίς ἐπιπλέον σελίδες ἀπὸ τοὺς ἰδίους. Ἐννοεῖται, ὅτι αὐτοὺς, δὲν εἶναι κάποιος πλάγιος τρόπος γιά νά "λογοκρίνουμε" ἢ νά μὴ δημοσιεύσουμε κάποιο κείμενο. Ἀν, σ' αὐτὴ τὴν περίπτωση, ὑπάρχει κάποιος πού ἀδυνατεῖ νά βοηθήσει οἰκονομικά θὰ βρεθεῖ κάποια λύση ὅπως π.χ. νά πωλήσει ὁ ἴδιος μερικά τεύχη ὅπου θέλει γιά νά μαζευτεῖ τό ποσὸ πού χρειάζεται ἢ ὅτιδήποτε ἄλλο.

Ἡ συντακτικὴ

ΠΑΡΑΞΕΝΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ Ὅσο κρατάει ἓνας πυροβολισμὸς

Τὸ μεσημέρι ἔφυγε κρατώντας τό βιβλίο τῆς ἱστορίας καί γύρισε χωρὶς αὐτό. Ἐξω ὁ κόσμος διασκέδαζε καί πέρναγε εὐχάρι - στα τὴ ζωὴ του ἀλλὰ αὐτὸς ἐνιωθε μόνος ἦταν λυπημένος γιά τὴ κατάντια του δὲν πίστευε ποτέ ὅτι θὰ ξεπέσει σὲ τέτοιο βαθμὸ φοβόταν γιατί τό μπλέξιμο πού εἶχε δη-

μιουργήσει μήπως αὐτό τὸν ὀδηγήσει σὴ φυλακή παρ' ὅλα αὐτὰ ἐνιωθε κι' ἓνα βάρος ἄξεπέραστο στή καρδιά του. Ἦταν στεναχωρημένος γιά κάτι πού ἔκανε, εἶχε χαθεῖ κά-θε ψυχικὴ διάθεση αὐτό πού τὸν λύπηζε ἦ-ταν ὅτι σκότωσε τὸ καθηγητὴ του.

Ξαφνικά ὅμως σάν ἓνα κύμα ἐξυπνάδας πέρασε μέσα του κι ἀμέσως ἄρχισε νά γελά ἦταν χαρούμενος γι' αὐτό πού ἔκανε γιατί ὅπως εἶπε ἀργότερα στό κ. Καραθανάση, ἦθελε νά τὸ κάνει ἀπὸ καιρὸ μὰ πρώτη φορά τοῦ δόθηκε εὐκαιρία προχτές στίς 12.00. Ὑστερα ἀπὸ αὐτό πῆρε τό πιστόλι τὸ ἔβαλε στό κρόταφο του καί πυροβόλησε. Τότε ὁ Καραθανάσης ἔπεσε νεκρός. Ὑστερα πῆρε τό πιστόλι πού εἶχε κρύψει στό συρτάρι: τὸ κόλλο πέτυχε μὲ τό διαφανές σκοινάκι πού εἶχε δέσει στή σκανδάλη τώρα τὸ μόνο πού τὸν ἐνοιαζε ἦταν τὸ μέλλον.

(Ἀπὸ τὸ κρυφὸ σημειωματάριο ἐνός σατανικοῦ μαθητῆ)

Πράκτωρ 000

ΜΕ ΤΟ ΜΑΤΙ ΤΗΣ «ΣΤΡΟΦΗΣ»

Κούνια - Μπέλλα

"Ένα σωρό κινήματα στις συνοικίες έχουν υπάρξει με βάση το πρόβλημα λακκούβα.

Λακκούβα ονομάζουμε γενικά κάθε ασυνέχεια της ομαλότητας του εδάφους, που εμποδίζει τη διέλευση τροχοφόρων για το δικό μας καλό και για δικό τους κακό.

Κακό μας φαίνεται το να αναπτύσσεται ένα κίνημα πάνω σ' αυτό, αλλά τώρα αποφασίσαμε ότι πρέπει να το θίξουμε κι εμείς.

Εμείς διαλέγουμε πάντα να υπάρχουν στη γειτονιά μας πολλές λακκούβες. Πού ξέρεις κάποτε μπορεί νάναι το μόνο που θα μας γλυτώνει από τους άπεναντι.

Απέναντι σ' αυτό το θέμα, έχουμε μία διαφορετική στάση, λέμε ότι μας αρέσουν οι λακκούβες, όσο κι αν αυτό από πρώτη μεριά φαίνεται παράλογο.

Παράλογο σ'ας φαίνεται πού μέχρι τώρα σχεδόν, οι καλλίτεροι οικισμοί είναι χτισμένοι κοντά στη μεγαλύτερη απ' όλες τις λακκούβες, τη θάλασσα;

Θάλασσα; Δεν υπάρχει παρά μόνο στά μυσάλα μας. Μας την κρύβουν οι πολυκατοικίες και τα βουνά. "Ο τόπος μας είναι κλειστός".

Κλειστός άνθρωπος χαρακτηρίζεται, πρώτ' απ' όλα, οποιοσδήποτε τάχει με τις λακκούβες. Κι αυτό γιατί αρνιέται να μάθει σε τί μας χρησιμεύουν. Αντίθετα, ανοιχτός άνθρωπος είναι όποιος με χαρά αντιμετωπίζει κάθε λακκούβα και σπάει το μυαλό του σε τί μπορεί να χρησιμεύσει. Απ' αυτή την κατηγορία εξαιρούνται οι γεφυροποιοί.

Γεφυροποιοί και γελωτοποιοί. Μας φτιάχναν και ανισόπεδη διάβαση για να κλείσουν τα δνείρα μας στους δρόμους. Χάλασαν τους κήπους, ξεριζώσαν δένδρα και λουλούδια, για να κάνουν "διαπλάτυνση της οδού".

"Οδοὺ λακκουβισμένης αυτοκίνητα μή διερχέτω". Αυτή ήταν η πέμπτη απ' τις υπόλοιπες οδηγονταέξη εντολές που δεν αποκάλυψε ο Μωϋσής γιατί ήθελε να τις γράψει σε δικό του βιβλίο. Αυτές τις εξυπνάδες του πληρώνουμε τώρα.

"Τώρα πιά είσαι ανάνηψη παλιά, κίτρινο γράμμα στο συρτάρι". Τώρα και εδώ. Έδώ και σε λίγο καιρό, μαργαρίτες θα συντηρούνται σε ειδικά θερμοκήπια. Θα μας δολοφονούν οι εξαιρέσεις των αυτοκινήτων που περνάνε αδιάφορα.

Ανοιχτε παντού λακκούβες. Φυτέψτε μέσα δέντρα. Οπωροφόρα φυτέψτε λουλούδια. Σταματήστε τα.

Τά-ρατατζούμ. Το σύκο κάτω απ' τη μηλιά θα πέσει είτε μας αρέσει είτε όχι. Τά μήλα τέλος.

Τέλος όταν θ' ανθίσουν κι οι πασχαλιές μέσα από τη νεκρή άσφαλτο, θ' ανοίξουμε τα παράθυρα να μπουν οι μυρωδιές κι ο ήλιος... .. "Ηλιος... .. Ηλιοι... .. Γαλαξίες... .. Διάστημα... .. Μαύρες τρύπες... .. Λακκούβες; Λακκούβες; Γιατί όχι λοιπόν; Ίσως και να είναι η μόνη ελπίδα μας. Μας δουλεύουνε μού φαίνεται. Αφού κάθε λακκούβα γίνεται για να ξανασκεπαστεί, τί περιμένεις πιά απ' αυτό τον κόσμο... .. Θα μετακομίσουμε... ..

Κώστας-Τάκης

"Η πρώτη σε εξαγωγή σοσιαλισμού χώρα διδάσκει..."

"Ας υποθέσουμε πως κάπου στην Ελλάδα, σ' ένα εργοστάσιο γινόταν μία έκρηξη και σκοτώνονταν δεκάδες εργάτες και τραυματίζονταν περίπου εκατό... Ο Ριζοσπάστης, η Αύγη και άλλες δημοκρατικές εφημερίδες θα έρχονταν να καταγγείλουν τους εργοστασιάρχες που άδιαφορούν για την ασφάλεια των εργατών, θα ζητούσαν παραδειγματική τιμωρία των υπεύθυνων και θα καλούσαν την κυβέρνηση να πάρει μέ-

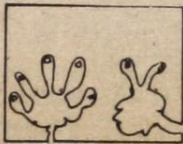
τρα... Τί γίνεται όμως όταν αυτό συμβεί στη μαμά του σοσιαλισμού, την Σοβιετική Ένωση; Η εϊδηση μιλάει από μόνη της: "... την περασμένη Πέμπτη..." και η εϊδηση γίνεται γνωστή μετά από μία βδομάδα, ενώ επίσημες πληροφορίες δεν υπήρξαν για το δυστύχημα" και φυσικά το Tass δεν ανακοίνωσε τίποτα...

Στην Ελλάδα, τώρα, η εϊδηση θάφτηκε κατάλληλα στην τελευταία σελίδα με ψιλά γράμματα, ώστε να μειωθεί ο κίνδυνος να τη διαβάσουμε. Για να μην μάθουμε πως η χώρα όπου "την εξουσία την έχει η εργατική τάξη" προστατεύει τους εργάτες. Κι αυτή η "προστασία", για δείτε το περίεργο, δεν διαφέρει καθόλου από αυτήν που υπάρχει στις καπιταλιστικές χώρες. Και το "δυστύχημα συμβαίνουν..." δεν είναι η κατάλληλη απάντηση. Όταν παίρνονται κατάλληλα και αυστηρά μέτρα ασφάλειας, τέτοια δυστυχήματα δεν γίνονται. Και υπάρχει κι αυτή η συνωμοσία της σιωπής... Η "πατρίδα του σοσιαλισμού" δεν αίσθάνθηκε καμιά ανάγκη να βγάλει μία ανακοίνωση, να ενημερώσει. Αντίθετα φοβήθηκε να το κάνει. Γιατί;

"Αν σκεφτούμε ότι κάποιος δεν σκοτώνει, ποτέ τον έαυτο του (έδω μιλάμε για αυτοκτονία), τότε πως οι εργάτες που έχουν την εξουσία σκοτώνουν τους έαυτούς τους σε "εργατικά ατυχήματα"; Μήπως αυτό σημαίνει ότι κάποιος άλλος έχει την εξουσία; Τότε πως αυτή η χώρα είναι σοσιαλιστική;

"Εκεί όπου η βρωμιά είναι πιο μεγάλη, εκεί ακούς τα πιο μεγάλα λόγια. Μ' αν πρέπει τη μύτη σου να φράξεις, πως θα φράξεις την ίδια ώρα και τα αυτιά σου;"

M. Μπρέχτ

Τό δεκάρικο ή πως ένας έντιμος οδηγός πατάσει την αναρχία

Εύτυχής πού έκανε τό καθήκον του. Έστω κι αν δεν πάρει κανένα αντίλαγμα από τις αρμόδιες αρχές. Αν και μπορεί να πήρε και κάποιο πρίμ. Η μήπως είναι απλώς ένας ήθικός άνθρωπος, πιστός εφαρμοστής της "έννομης τάξεως", ένας τιμωρός των καταπατητών του νόμου; Και τί καταπατητών...

Στά ψιλά των εφημερίδων διαβάσαμε για την εγκληματική γριούλα πού, άκουσον, άκουσον, δεν είχε, λέει, να πληρώσει τό δεκάρικο στο λεωφορείο. Μά είναι πράγματα αυτά; Ο συνεπής οδηγός πήρε, λοιπόν, τό λεωφορείο (ας σημειωθεί γεμάτο επιβάτες-ποίος είπε ότι ο ΕΑΣ διαφορεί για την ταλαιπωρία του κοινού;) και πήγε στην αστυνομία να παραδώσει την... εγκληματική γριούλα! Τό "όργανο" μετά από την πρόσκληση του οδηγού πήγε να εκτελέσει τό καθήκον του: να συλλάβει την γριούλα! Εύτυχώς κάποιος επιβάτης πλήρωσε γι αυτήν και όλα τέλειωσαν εκεί.

Τώρα, βέβαια, υπάρχουν μερικά προβλήματα: Τί θα πάθαινε ο οδηγός αν δεν πλήρωνε η γριούλα, αφού κανείς δεν μπορεί να τον ελέγξει (εκτός ίσως από την... συνείδησή του...). Τί πρόβλημα υπήρχε, αφού ο οδηγός δεν ήθελε να χάσουν τα άφεντικά του, να δώσει αυτός τό δεκάρικο; Κι έστω ότι δεν γίνονταν (;) αυτά. Είναι δυνατόν να πάμε κάποιον στη αστυνομία, να τον εξευτελίσουμε, να ταλαιπωρήσουμε τους επιβάτες ενός λεωφορείου για ένα δεκάρικο; Έδώ έχουμε δύο στοιχεία: την εξουσία τραβηγμένη σε άπάνθρωπα και γελοία άκρα, την εξουσία πού δεν δέχεται καμιά αμφισβήτηση και από την άλλη αυτούς πού ενώ εξουσιάζονται, και τους έκμεταλλεύονται έχουν την ψευδαίσθηση ότι είναι εξουσία. Και ποιός από μας δεν τό έχει παρατηρήσει καθημερινά, στις συγκοινωνίες, όπου συναντάει τους "μικρούς σατράπες", οδηγούς και εισπράκτορες; Την μία μας βρίζουν πού δεν έχουμε ψιλά, πού θέλουμε να κατέβουμε από λάθος πόρτα, πού δεν προχωράμε, πού δεν παραχωρούμε τη θέση μας, την άλλη πού φωνάζουμε γιατί άργησε τό λεωφορείο....

Αφού τους καταπιέζει η δουλειά τους και τους σπάνε τα νεύρα γιατί να γίνονται συνεργοί με την αίτια των δεινών τους;

K.Σ.

Πού βαδίζουμε Κύριοι;

Τάδε εφη...Κηληδόνης

Η κατάσταση εις τα Γυμνάσια και τα Λύκεια άπανταχού εις την Έπικράτειαν, είχε φθάσει πλέον εις τό άπροχώρητον. Άλλόφρονες νεανίες περιεφέροντο εις τα προαύλια και τούς διαδρόμους των σχολείων, έχοντες υπό μάλης διάφορα έντυπα ύπόπτου προελεύσεως, έστρίμωχναν εις τας γωνίας των κτιρίων τούς φιλήσυχους και συνεπείς συμμαθητάς των (διότι ως συχνάκις ανακοινώνεται από τα μέσα μαζικής ενημερώσεως ή πλειοψηφία είναι φιλήσυχος και ούδόλως άνατρεπτική) και έπροπαγάνδιζον μέ πάν θεμιτόν μέσον την κυκλοφορίαν των φυλλαδίων τους, άποτέλεσμα κύριος οΐδε οποίας σκοτεινής συνωμοσίας. Πολυάριθμοι μαθητές έσυνωστίζοντο εις τα γραφεία των λυκειαρχών, ζητώντας άπεγνωσμένα από τούς πνευματικούς πατέρες τους, να τούς σώσουν από τα νύχια των επιτηδείων.

Τό ζήτημα είχε εκλάβει τας διαστάσεις πραγματικής μάστιγος, αναλόγου μέ εκείνης των ναρκωτικών, μέ άπώτερον σκοπόν τόν άποπροσανατολισμόν του μ.κ. και την περαιτέρω ήθικην διάβρωσιν των νεαρών βλαστών μας και αύριανών πολιτών. Τό έν λόγω πρόβλημα άπασχολούσε τόν ύφυπουργό Παιδείας κ.Μώραλην από την σωτήριαν

ήμερομηνίαν της 18ης Οκτωβρίου και ένθεν.

Λίαν προσφάτως άνεκοινώθη (κατόπιν προηγηθείσης πολυώρου συσκέψεως των κ.κ. Πέτσου, Μώραλη, ως έγκυρος κυβερνητική πηγή άνέφερε) ότι άπαγορεύεται ή κυκλοφορία άλλων έντύπων εις τα σχολεία, εκτός από εκείνα τα όποια εκδίδουν οι μαθητικές κοινότητες, οι όποιες και δεν μπορεί παρά να εκφράζουν όλους τούς μαθητές.

Διότι δεν μπορεί βέβαια ο πᾶσα ένας άληθής, ο όποιος θέλει να δει τυπωμένες τις άηδίες του διά να πουλήσει μούρην (άντε χαρτί βρήκαμε και γράφουμε) να πολιορκεί τούς άνυποψίαστους έφηβους, μέ άπώτερον σκοπόν να τούς άποσπάσει από την κριτική γνώση, πού τούς προσφέρεται μέ κάθε δυνατό μέσο εις τα σχολεία τους. Δεν θα τό κάνουμε Πανεπιστήμιο έδω πέρα-όπως έλεγε και ή πάλαι ποτέ λυκειάρχης μου, σε κάτι κρεσέντα ήθικοπλαστικών όμιλιών της.

Τό Υπουργείο Παιδείας έδωσε άκόμα ένα δείγμα της αγάπης και της άμέριστης συμπαράστασής του στην μαθητικώς νεολαία. Μετά την τελευταία ανακοίνωση ένας καινούργιος άνεμος έπνευσε στα σχολεία, οι τρομοκρατημένοι μαθητές άνεθάρρυσαν, τό χαμόγελο ξανάνθισε στα πικραμένα χείλη τους και ρίχτηκαν μέ καινούργια όρεξη στον άγώνα για μάθηση.

Πληροφορίες πού έφθασαν μόλις πρό όλίγου στα κεντρικά γραφεία της Στροφής άναφέρουν ότι συγχαρητήρια τηλεγραφήματα έχουν κατακλύσει τό Υπουργείο Παιδείας, χιλιάδες μαθητόκοσμου απέκλεισαν την όδό Μητροπόλεως ζητωκραυγάζοντας, ενώ σύλλογοι γονέων και κηδεμόνων (γνωστοί για τις θυσίες και την άφιλοκέρδη προσφορά τους στο χώρο της Μέσης Εκπαίδευσης) επισκέφτηκαν τόν κ.Μώραλη και του έκαναν γνωστή τη συμπαράσταση σύσσωμου του σχολικού κόσμου.

"Άντε και εις άνώτερα!"

Ρίτα

Α. 'Αθλητισμός

Κάθε Κυριακή ίαχές αντηχούν: "Βούλγαροι-Βούλγαροι", "Έδω θα γίνει ό τάφος σας" καί κραυγές ανταποδίδουν: "Γαμιέται ό θρύλος του Πειραιά". "Ένας τοίχος θριαμβολογεί: "Βαζέλες σās περιμένουμε στό ναό νά σās γαμήσουμε". Φλεβάρης: Μεγάλα έπεισόδια στή Ν. Φιλαδέλφεια στόν άγώνα ΑΕΚ-ΠΑΟ, πρωταγωνιστές σ'αυτά ήταν όχι μόνο φίλαθλοι τών δύο ομάδων αλλά καί διερχόμενοι όπαδοί του Όλυμπιακού πού βλέποντας βαβούρα έκριναν σκόπιμο ότι ήρθε ή στιγμή νά ξεκαθαρίσουν λογαριασμούς μέ τούς δύο παραπάνω. Αποτέλεσμα όλων αυτών τραυματισμοί, συλλήψεις, προσαγωγές στό δικαστήρια. "Ένα χρόνο πρίν,τάπράγματα ήταν πιό ζοφερά. Είκοσιένα παιδιά έχασαν τή ζωή τους στή σκοτεινή σήραγγα πού λέγεται Έξοδος γηπέδου Καραϊσκάκη. "Ένας φριχτός καί παράλογος θάνατος πού φτάνει τήν εικόνα του άθλήματος στό πιό άκράια του όρια. Βρισιές (δίνουν στό παιχνίδι φολκλορικό χαρακτήρα), Ξυλοδαρμοί (συμβαίνουν αυτά καμμιά φορά στό γήπεδο), θάνατοι (....).

Οί έφημερίδες πάντα στήν ύπηρεσία τής "άντικειμενικής" πληροφόρησης "περιγράφουν τά κατά καιρούς έπεισόδια ως γεγονότα γενόμενα από ανθρώπους άπολίτικους, άμόρφωτους, τών λαϊκών τάξεων κυρίως, πού περιμένουν τή Κυριακή γιά νά έκτονωθούν. Καί όμως σ'αυτή τήν έκτόνωση βρίσκεται ή καρδιά του προβλήματος πού οί έφημερίδες άποφεύγουν νά τό θίξουν καί περιορίζονται μόνο στήν έπισήμανσή του.

Μέσα σ'αυτό τό κλίμα γενικότερα ντομπαρίσματος προσπαθούν πολλές φορές νά δράσουν καί στοιχειά μέ πολιτική χροιά (άναρχικοί χούλιγκανς, φασίστες). Αύτοί όμως άπλως έκμεταλλεύονται μιá ήδη δεδομένη κατάσταση. Δέν τήν δημιουργούν. Αύτά βέβαια συμβαίνουν στό ποδόσφαιρο. Θά μπορούσαν νά συμβούν καί άλλου άφου ή δομή τών άθλημάτων όπως θά άναφέρουμε παρακάτω είναι άκριβώς ή ίδια. "Η μόνη διαφορά είναι ότι τό ποδόσφαιρο έχει (τυχαία;) άνακηρυχθεί σέ λαϊκό άθλημα (δηλαδή εύρείας έκτάσεως χειραγωγό τών μαζών).

Ποδόσφαιρο,μπάσκετ, βόλλευ,τέννις,μπόξ. 'Αθλητισμός. Τί είναι άθλητισμός;

Είναι άναγκαίο γιά τήν όσο τό δυνατόν μεγαλύτερη καί βαθύτερη προσέγγιση του θέματος νά δούμε τή λειτουργία του άθλητισμού όχι ξεκομμένα άλλα μέσα στό κρατούν σύστημα του καπιταλισμού καθώς τό θέμα μέχρι στιγμής δέν έχει εύαισθητοποιήσει κανένα. "Αλλωστε καί οί προοδευτικοί σκεπτόμενοι βλέπουν τόν άθλητισμό σάν ένα ουδέτερο χώρο πλήρως διαχωρισμένο από πολιτικούς καί κοινωνικούς άνταγωνισμούς.

"Ας δούμε όμως τή φύση του άθλητισμού, στόν καπιταλισμό καταγράφοντας μερικές πλευρές του. "Ο καπιταλιστικός άθλητισμός είναι ένας ιδεολογικός μηχανισμός του κράτους.Μέσα άπ'αυτόν άναπαράγονται άξίες πού στοχεύουν στήν άποδοχή άπ'τίς λαϊκές μάζες τής άρχουσας ιδεολογίας. Λειτουργεί δηλαδή όπως καί οί άλλοι ιδεολογικοί, κρατικοί μηχανισμοί, (σχολείο, εκκλησία, οίκογένεια κ.λ.π.). "Ένα βασικό χαρακτηριστικό του άθλητισμού είναι ότι έπικρατεί "ό ίσος" άνταγωνισμός, ότι γιά όλους ισχύουν οί "ίδιες" προϋποθέσεις καί τό "ίδιο" σημείο άφετηρίας.

Καί όμως αν τό κοιτάξουμε καλλίτερα θά δούμε ότι τό χαρακτηριστικό αυτό δέν είναι τίποτα άλλο από μιá μικρογραφία τής κοινωνίας καί τής αντίληψης γιά αυτή, πού θέλει νά επιβάλλει ή άστική τάξη στίς λαϊκές μάζες. Σύμφωνα μ'αυτή τήν αντίληψη όλοι μας ξεκινάμε μέ τούς "ιδιους" όρους, "ίσοι" άπέναντι στους νόμους, γιά νά προκόψουμε, νά επιτύχουμε κοινωνικά.

Βλέπουμε άκόμα ότι στόν άθλητισμό επικρατούν οί ίδιοι μηχανισμοί όπως καί στήν άστική κοινωνία όπως είναι: α)οί είδικοί (μάντζερς, προπονητές), οί κάτοχοι τής γνώσης οί όποιοι θά διδάξουν τό μοντέρνο ποδόσφαιρο, ή τή μοντέρνα τεχνική σέ ένα άλλο άθλημα, θά καταρτίσουν τήν ομάδα,θά διατηρήσουν τήν ομάδα σέ καλή φυσική κατάσταση β) οί διαιτητές ή άνάλογα οί κριτές οί όποιοι έφαρμόζοντας τούς κανόνες έκπροσωπούν τό δίκαιο καί επιβάλλουν τούς νόμους (φάουλ, άποκλεισμοί), μακριά από συμφέροντα. Είναι αυτοί πού προασπίζουν μ'άλλα λόγια τό μύθο τής εύγενούς άμιλλας καί του τίμιου παιξίματος.

Διαπιστώνουμε λοιπόν άπ'όλα τά παραπάνω ότι οί άξίες πού έμπεριέχονται στόν καπιταλιστικό άθλητισμό δέν κάνουν τίποτα άλλο παρά νά καλλιεργούν έμμεσα στίς λαϊκές μάζες αντίληψεις άστικές γιά τήν χρησιμότητα τών είδικών καί τήν άνάγκη σεβασμού στους νόμους.

"Έτσι τά έκτροπα,οί φασαρίες καί οί διαπληκτισμοί στό γήπεδο δέν είναι τίποτα άλλο παρά οί παρεκκλίσεις σέ σχέση μέ τόν "πολιτισμένο" καί άποδεκτό άνταγωνισμό πού άποτελεί τή βάση του όλου παιχνιδιού.

Β. 'Ερασιτεχνικό ποδόσφαιρο

Γιά πολλούς,ό έρασιτεχνικός άθλητισμός γενικά καί τό έρασιτεχνικό ποδόσφαιρο είδικότερα, έρχεται νά αντιπαρεθεί σ'αυτή τή λειτουργία του άθλητισμού. ("Όταν μιλάμε γιά έρασιτεχνικό άθλητισμό, δέν έννοούμε τήν άθληση πού κάνει ό καθένας γιά τόν έαυτό του ή μιá παρέα γιά τό κέφι τής, αλλά τήν άθληση πού γίνεται στό πλαίσιο έρασιτεχνικών σωματείων).

"Η δικιά μας άποψη είναι ότι όχι μόνο δέν αντιπαράθεται, αλλά ότι άποτελεί τόν χώρο προετοιμασίας, τό φυτώριο του έπαγγελματισμού (όπως έντονα προβάλλεται από πολιτικούς καί άθλητικούς παράγοντες πού ζητάνε τήν ένίσχυση του "έρασιτεχνισμού"). Πώς, όμως, γίνεται αυτό; Πώς ξεκινάει;

Συνήθως τό ξεκίνημα μιās έρασιτεχνικής ομάδας γίνεται από μιá παρέα πού έχει όριμένα κοινά χαρακτηριστικά, πού τήν μέρα τής άργίας παίζει μπάλλα γιά τήν ίδια τήν ίκανοποίηση του παιχνιδιού. Σέ κάποια στιγμή, ένας ή πολλοί βάζουν τήν ιδέα γιά συμμετοχή στό πρωτάθλημα. "Έτσι,λοιπόν,ή ομάδα έντάσσεται,στήν κατώτερη κατηγορία. "Αμέσως μαίνει τό θέμα κάποιων στόχων πού πρέπει νά έκπληρωθούν: "Η άποφυγή του υποβιβασμού καί ή διακρίση(=άνοδος σέ κατηγορία).Γιά νά τό πετύχουν αυτό χρειάζονται κάποιον προπονητή,

χρειάζεται νά παίζουν οί καλύτεροι.Αυτό σημαίνει καί διάλυση τής "παρέας". Τότε μπαίνουν καί τά οικονομικά - διοικητικά θέματα - έμφανίζονται οί διοικούντες. "Η λογική του πρωταθλητισμού, είσχωρεί μέ γοργά βήματα στήν ομάδα.

Οί ποδοσφαιριστές τώρα πιά δέν είναι ή παρέα. "Η σχέση μεταξú τους, είναι από τυπική μέχρι άνταγωνιστική. "Η ιδέα τής ψυχαγωγίας έξαφανίζεται, αρχίζουν οί προπονήσεις γιά νά μπορούν νά παρουσιάζουν τόν καλύτερο έαυτό τους στό παιχνίδι. Καί βέβαια θά πρέπει νά κάνουν καί "καλή ζωή". Νά μή θάινουν, νά τρώνε μέ προσοχή, νά μή καπνίζουν,νά μή ξενυχτάνε... Έμφανίζεται καί τό όνειρο τής καλής μεταγραφής, τής έπαγγελματικής άποκατάστασης.

"Από τήν άλλη μεριά έχουμε τήν διοίκηση. Αιτήν πού μέχρι τότε ήταν άνεπίσημη.Θά πρέπει νά συγκροτηθεί σέ σώμα, νά γίνουν έκλογές. Νά άποτελέσει κι αυτή μέλος τής "μεγάλης άθλητικής οίκογένειας". Πρέπει νά φροντίζουν μέ σοβαρότητα καί συναίσθηση ευθύνης τό οικονομικά καί διοικητικά θέματα.Νά φροντίσουν γιά ένα καλό προπονητή, γιά ένα καλό γήπεδο (γιατί όχι καί δικό τους....),γιά μεταγραφές ποδοσφαιριστών, γιά έξεύρεση πόρων.

Αυτό τό τελευταίο άποτελεί καί προϋπόθεση γιά τά προηγούμενα. "Έτσι θά πρέπει νά άποτανωθούν στους λεφτάδες τής γειτονιάς καί νά κάνουν έκδηλώσεις. Αύτοί σκέφτονται, οί ποδοσφαιριστές άγωνίζονται (γιατί,βέβαια, είναι πολύ "κακό" οί ποδοσφαιριστές νά άσχοιούνται μέ τά "διοικητικά"). Οί διοικητές θεωρούν, λοιπόν τήν ομάδα σάν ιδιοκτησία τους. Παθιάζονται μ'αυτήν, δωροδοκούν..... (είναι χαρακτηριστικό ότι οί περισσότερες ύποθέσεις δωροδοκίας παρατηρούνται στό "έρασιτεχνικά" πρωταθλήματα).

"Απ'όλα αυτά βλέπουμε ότι είναι άδύνατο νά υπάρξει "έρασιτεχνισμός", μέσα σέ συνθήκες έπαγγελματισμού καί πρωταθλητισμού. "Η μόνη πιθανή λύση είναι ή μή ένταξη σέ κάποιο πρωτάθλημα, αλλά ή ίκανοποίηση άπλά καί μόνο τής διάθεσής μας γιά παιχνίδι, χωρίς τήν ψευδαίσθηση ότι έρασιτεχνισμός - έπαγγελματισμός είναι διαφορετικά πράγματα.

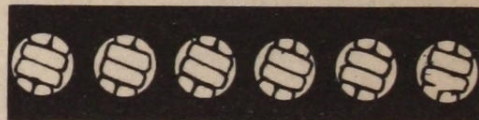
Γ. Στο Χαλάνδρι

"Εμείς σάν άνθρωποι πού μάς άρέσει τό παιχνίδι καί δέν θέλουμε ούτε νά ένταχθούμε σέ ομάδες, ούτε νά κάνουμε τούς "φιλάθλους" (θεατές-όπαδούς), άρνούμενοι τήν παράλογη - λογική του συστήματος, θέλουμε νά βρούμε κάποιον χώρο γιά άθληση. Είτε τρέξιμο,είτε ποδόσφαιρο, είτε οτιδήποτε άλλο άρέσει στόν καθένα.

Στό Χαλάνδρι παρά τό γεγονός ότι υπάρχουν πολλοί κενοί χώροι (γιά πόσον καιρό άραγε;), υπάρχει μόνο ένα γήπεδο όπου:γυμνάζονται τά σχολεία, προπονούνται τρεις ομάδες καί παίζουν τούς άγώνες τους, είναι σέ μακρινή άπόσταση γιά τούς περισσότερους Χαλανδραίους. "Έτσι, λοιπόν, είναι όχι άπλως δύσκολο, αλλά άδύνατο νά μπορέσει κάποιος άσχετος από αυτά νά άθληθεί καί νά παίξει, κάτι πού θεωρούμε άπαραίτητο.

Πιστεύουμε ότι μέ τήν δικιά μας κινητοποίηση καί ατενέργεια καί μέ τήν βοήθεια του δήμου, θά πρέπει νά βρεθεί ένας τέτοιος χώρος καί νά διαμορφωθεί (όχι τίποτα σπουδαίες έγκαταστάσεις - αυτές δέν μάς χρειάζονται) ώστε νά άντιμετωπιστεί αυτό τό ζήτημα.

"Αντώνης Κουτρέλλης - Κώστας Στοφόρος

"Υστερόγραφον...

"Αφού είχε γραφτεί αυτό τό άρθρο, ή "Αθήνα έγινε" ξαφνικά πεδίο μάχης. "Πράσινη θύελλα όργης", "Βίαία έπεισόδια προκαλούν φίλαθλοι" μερικοί από τούς τίτλους των έφημερίδων. Θέμα: ή άρνηση τής άθλητικής δικαιοσύνης νά δεχτεί ότι ό κύριος Χουάν Ραμόν Ρότσα (Μπουμπλής;) είναι Έλληνας.

Κι αυτό βέβαια δέν θά ήταν τόσο σημαντικό πρόβλημα αν ό Παναθηναϊκός δέν έχανε Κύπελλο-Πρωτάθλημα.

Δάκρυ-συγκίνηση από τήν παραίτηση του προέδρου. Φιλιά μέ τούς παίκτες,χειροκροτήματα τών φιλάθλων. "Έπεισόδια,σπασίματα βιτρινών. "Ο καθένας είδε τό θέμα από τήν σκοπιά του: "Η δεξιά δήλωσε τήν άμέριστη συμπαράστασή της στόν ΠΑΟ πού έπесе θύμα του Πασοκικού όλοκληρωτισμού,ή συμπολίτευση είδε τήν άλλαγή νά όρμάει άκάθεκτα γιά νά καθάρσει τό ποδόσφαιρο από τά άποστήματα του παρελθόντος, τά ίδια καί ή αντιπολιτευόμενη συμπολίτευση πού βρήκε τήν εύκαιρία νά θίξει τό θέμα τών..... άναρχοφασιστικών στοιχείων.

Μάχη τηλεγραφημάτων καί φιλοφρονήσεων: "Γ... ό θρύλλος κι ή "Άλλαγή", "Αύριο σβήνει ό ήλιος του ΠΑΣΟΚ". Καί έτσι ξαφνικά οί "Ο-

Έρασιτεχνικό ποδόσφαιρο

λυμπιακοί σκέφτηκαν: Μήπως είμαστε ΠΑΣΟΚ; Καί οι Παναθηναϊκοί: Μήπως είμαστε ΝΔ;

Τώρα οι μισοί ζητάνε κάθαρση και οι άλλοι λένε: κάθαρση ναί, αλλά κάτω τα χέρια από τον ΠΑΟ.

Πάνω σ' αυτό δεν θα συμπληρώσουμε τίποτα γιατί τα θίξαμε στο άρθρο μας.

Η γελοιότητα έφτασε πιά στα άκρα της. Ο ρόλος του αθλητισμού φάνηκε καθαρά. Όμως η κατάσταση θάφτηκε απ' όλους. Ξαφνικά το πρόβλημα έγινε αν το πρωτάθλημα θα διεξαχθεί με τιμιότητα. Καί η άριστερά; Κάλεσε τους άγνους φιλάθλους να πολεμήσουν την βρωμιά των γηπέδων. Υπάρχουν, όμως αυτοί;

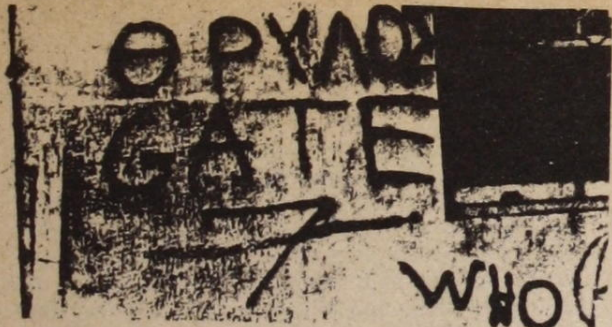
Φίλαθλοι-όπαδοί-θεατές. Θέλουν το πρωτάθλημα και οι εκλογές να γίνονται τίμια. Άσχετα, όμως, με το αποτέλεσμα αυτοί θα είναι μακριά από τα κέντρα των αποφάσεων....

Όσο για τους αλλαγολάγνους θα πρέπει να τους θυμίσουμε ότι υπάρχει κάποιο θέμα "κάθαρσης" που θάφτηκε πίσω από τους πανηγυρισμούς για το τελείωμα του "σήριαλ Μπουμπλή".

Ο έλεγχος από τους Βαρδινολιάννηδες ένοχος σεβαστού αριθμού ομάδων της Α' Εθνικής, (π.χ. Κόρινθος, ΟΦΗ, Καστοριά). Άλλά αυτό βλέπετε είναι κάτι που γίνεται και στον έξωποδοσφαιρικό κόσμο (το σύνολο σχεδόν των βιομηχανιών ηλεκτρικών ανήκει στην SIEMENS και την AEG, για παράδειγμα). Καί είναι κάτι που μπορεί να κρυφτεί. Έστω κι αν σημαίνει φτιαχτά αποτελέσματα και φτιάξιμο του Προ-Πο. Καί, βέβαια, εκατομμύρια κέρδη....

Όπως λέει και ο Ρίτσος:

Άλλαγή για λίγο πάψε να χτυπάς με το σπαθί...

Μιά συνέντευξη

Συνέντευξη από το μέλος του Δ.Σ. του Απόλλωνα Χαλανδρίου, Κω 'Α. Στάθη.

Ποιά προβλήματα αντιμετωπίζει ο ερασιτεχνικός αθλητισμός στο Χαλάνδρι;

1) Υπάρχει πρόβλημα γηπέδου, γιατί σε ένα γήπεδο προπονούνται και οι τρεις ομάδες του Χαλανδρίου, με αποτέλεσμα οι προπονήσεις να γίνονται με μεγάλη δυσκολία και σε περιορισμένο χώρο αλλά και χρόνο. Επίσης τα αποδυτήρια δεν έχουν τις απαιτούμενες εγκαταστάσεις, ώστε να διευκολύνουν και να παρακινήσουν τον αθλητή να γυμνάζεται, όσο το δυνατόν συχνότερα.

2) Όσο αφορά το οικονομικό, είναι και το μεγαλύτερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο σύλλογός μας και γενικά όλα τα ερασιτεχνικά σωματεία. Τα χρήματα που χορηγεί η πολιτεία είναι πολύ λίγα για να καλύψουμε τα έξοδα μας, για αυτό περισσότερο στηρίζομαστε στις προσφορές των μελών του σωματείου, σε διάφορες άλλες εκδηλώσεις (χορούς, λαχειοφόρους κλπ.).

3) Οι αθλητές μας οι πιο πολλοί είναι εργαζόμενοι και μαθητές και πιστεύω ότι κάνουν μεγάλη προσπάθεια και προσφέρουν ουσιαστικά στον ερασιτεχνικό αθλητισμό.

4) Οι διοικήσεις των ερασιτεχνικών σωματείων πιστεύω ότι προσφέρουν πολλά στον αθλητισμό γιατί με κόπο και με έξοδα προσωπικά προσπαθούν να κρατή-

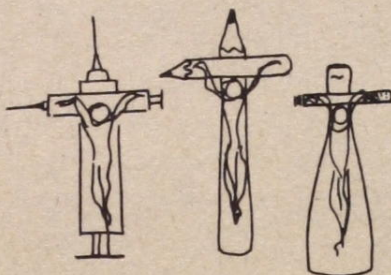
«ΝΑΡΚΩΜΑΝΗΣ» Ο ΑΠΟΔΙΟΠΟΜΠΑΙΟΣ

ΤΡΑΓΟΣ

Η προπαγάνδα, που έχει εξαπολυθεί, τελευταία, από τα μέσα ενημέρωσης κατά των "ναρκωτικών" και των "ναρκωμανών εγκληματιών" απ' τη μιά μεριά είναι έντελως ανεύθυνη και άσχημη, απ' την άλλη ύποπτη και ύπουλη.

Ξαφνικά, όλοι ενδιαφέρονται για τη νεολαία και την προστασία της απ' τη "διαφθορά" και το "εγκλημα". Καί η διαφθορά και το εγκλημα είναι τα "ναρκωτικά", που με ένα παράνομο, αντι συνταγματικό και έντελως φασιστικό νόμο, απαγορεύεται και διώκεται η χρήση τους.

Έτσι, η αστυνομική-κρατική-τρομοκρατία, κατάχρηση εξουσίας και αυθαιρεσία ενισχύονται, η δέ ατομική ελευθερία περιορίζεται. Με τη δικαιολογία ότι προστατεύουν, απ' τη μιά το ναρκωμανή απ' τον "άργό θάνατο", κυνηγώντας τον κλείνοντας τον στις φυλακές, ή τα ψυχιατρεία- όπου ο θάνατος είναι άμεσος και σίγουρος - κι απ' την άλλη, την κοινωνία απ' αυτό το "εγκληματικό παράσιτο", το "διεφθαρμένο", που "παράσχει κι άλλα παιδάκια στην καταστροφή", δίνουν το στίγμα του αποδιοπομπαίου τράγου της εποχής μας.

Καθόλου δε νοιάζονται για το άργό θάνατο απ' το νέφος. Καθόλου δε νοιάζονται για τον άργό θάνατο της πλήξης και της μοναξιάς.

Ναρκωτικά, για τον πολύ κόσμο, είναι "τα χαλάρια και οι ήρωες".

Έδω οι ειδικοί σιωπούν διακριτικά.

Γιατί, ναρκωτικά είναι και τα απλά ήρεμιστικά χάπια, που, σωρηδόν χορηγούν οι γιατροί με συνταγές διαρκείας, το αλκοόλ, που η επεξεργασία του έχει εξελιχθεί σε έθνικές βιομηχανίες, όπως και τα απλά τσιγάρα, που όλοι καπνίζουν με ελευθερία, με τις διαφημιστικές εulογίες αυτών των ίδιων σταυροφόρων, που μιλούν για έθισμούς, τοξικομανίες κι άργους θανάτους.

Κι οι ίδιες αυτές βιομηχανίες είναι που, εκτός από τσιγάρα και ποτά, φτιάχνουν το νέφος. Οι ίδιες αυτές βιομηχανίες είναι που υποβίβασαν τον άνθρωπο σε εργατική μονάδα παραγωγής και, στη συνέχεια, σε καταναλωτή του προϊόντος του.

Κι οι βιομηχανίες αυτές και η παραγωγή τους- βλ. χρήμα- είναι που στηρίζουν τις εξουσίες. Κι αυτές, με τη σειρά τους, νομοθετούν για να εξυπηρετήσουν τα οικονομικά τους συμφέροντα. Έχουμε, έτσι, νόμιμα ναρκωτικά και την πλειοψηφία, νόμιμους τοξικομανείς. (Σε χώρες τις Άσίας, υπάρχει νόμιμη χασισοβιομηχανία, όπου παίρνεις το πακέτο με τα τσιγαρίλκια σου απ' το περίπτερο).

Απ' την άλλη μπάντα, έχουμε τους παράνομους, που, αυτόματα, έφ' όσον διώκονται, περιθωριοποιούνται, απομονώνονται και καταφεύγουν σε διάφορες ενέργειες για να επιβιώσουν.

Ενέργειες, που χαρακτηρίζονται κακοποιές, διεφθαρμένες, εγκληματικές.

Κι οι δικαστές έδω "ξεχνούν" τον ήθικό αυτούργό. Το νόμο. Πού θυμάται του είναι όλοι αυτοί, που υποτίθεται ότι προστατεύει. Ο δικαστής ο αστυνόμος, ο νομοθέτης - και τα τσιράκια τους: γιατροί κοινωνιολόγοι, ψυχίατροι, κόμμα-τα, δημοσιογράφοι-στηρίζουν την κρατούσα κατάσταση πραγμάτων, που δέχεται τις μέσα στάθρια της λογικής και ήθικης της έμπειρίας, και διώκει τις έξω απ' τους κανόνες της έμπειρίας και τις κάθε είδους παρεκκλίσεις στον τρόπο σκέψης, στον τρόπο ζωής.

Η απαγόρευση και δίωξη ορισμένων ναρκωτικών είναι μιά απ' τις πολλές αποδείξεις της υποκρισίας και του οικονομικοθεσμικά συμφεροντολογικού ρόλου που παίζει η εξουσία.

Γ. ΑΥΓΕΡΙΝΟΣ

"Σ Τ Ρ Ο Φ Η"

Ανεξάρτητη εφημερίδα

Διευθύνεται από επιτροπή

Χρόνος Β', Φύλλο 6

Εκδότης: Κώστας Στοφόρος

Διεύθυνση: Περικλέους 88

Κάτω Χαλάνδρι

Τηλέφωνο: 67 11 998

Σύνταξη: Εύη Κουτρέλλη

Αντώνης Κουτρέλλης

Ρίτα Λάμπρου

Τάκης Μίσης

Εύη Όλυμπίτου

Χαρά Ποιητίδου

Συνεργασίες: Γ. Αυγερινός

Γρηγόρης Γρηγοριδής

Χρυσόστομος Στοφόρος

Η οικολογική ομάδα

του βιβλιοπωλείου

"Παράμετρος"

Συνδρομές: Για 12 φύλλα 300 δρχ.

Για 6 φύλλα 150 δρχ.

Όργανισμών-Τραπεζών: 900 δρχ.

Μέχρις στιγμής οί μόνοι πού εξακολου-
θοῦν νά κυκλοφοροῦν μέ ροῦχα ὑποδηλωτικά τῆς
"δουλειᾶς", τοῦ πόθεν ἔσχες, μέ ἄλλα λόγια,
εἶναι οἱ παπάδες καί οἱ στρατιῶτες. Μέχρι
χθές ἦταν καί οἱ μαθήτριες. Μερικές ἀπ' αὐ-
τές εξακολουθοῦν ἀκόμα.

Ἀλλά ἐνῶ οἱ παπάδες συνεχίζουν νά φέ-
ρουν τό βάρος τῆς ἀγιοσύνης τους περιτυλιγ-
μένοι στά ράσα τους, οἱ μαθήτριες βρῆκαν τό
λυτρωτή τῶν παθῶν τους στό πρόσωπο τοῦ Βε-
ρυβάκη πού εἶχε τήν εὐγενή φιλοδοξία νά κλεί-
σει τή σχολική ποδιά στό χρονοντούλαπο για-
τί ὁ θεσμός εἶναι λείει ἀναχρονιστικός. Καί
ἀκριβῶς ἐπειδὴ ὁ θεσμός τῆς ποδιᾶς εἶναι ἀ-
ναχρονιστικός οἱ ἰθύνοντες τοῦ ὑπουργείου ἐ-
κριναν ὅτι ἡ ποδιά δέν ἔπρεπε νά καταργη-
θεῖ ἀλλά νά φοριέται κατ' ἐπιλογὴν.

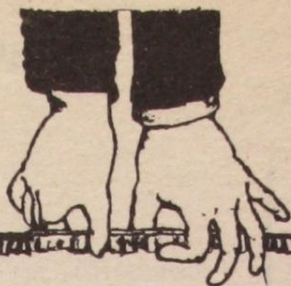
Εἴπαμε ἐκσυγχρονισμός ἀλλά ὄχι νά δυ-
σαρεστήσουμε καί τό ψηφοφόρο τοῦ νομοῦ Γρε-
βενῶν πού θά δεῖ νά καταρρακῶνεται ἡ ὑπόλη-
ψη τοῦ σπιτιοῦ του ὅταν μία ὥρα ἀπὸ πρῶτα ση-
κωθεῖ ἡ κόρη του καί πάει χωρίς ποδιά στό
σχολεῖο.

Κύριο ἐπιχείρημα ὑπὲρ τῆς ποδιᾶς, πού
γονεῖς καί κηδεμόνες ἐπαναλάμβαναν ἀκούρα-
στα, ἐν χορῶ, εἶναι τό ἔξης: μά οἱ μαθήτριες
πρέπει νά φαίνονται ὅτι εἶναι μαθήτριες. Μέ
ἄλλα λόγια, οἱ μαθήτριες πρέπει νά περιφέ-
ρουν τόν ἄχαρο ρόλο τους μέσα στό σχολεῖο κι
ἔξω ἀπ' αὐτό κραδαίνοντας ἀκατάπαυστα τό λά-
βαρο τῆς μαθητικῆς τους ιδιότητος. Νά φέρουν
δηλαδή τὰ ἀπαραίτητα διακριτικά σημεῖα πού
θά τίς κάνουν νά ξεχωρίζουν ἀπὸ τό ὑπόλοιπο
κοινωνικό σύνολο. "Ὅπως περίπου οἱ Ἑβραῖοι
ἔπρεπε νά κουβαλοῦν τό ἄστρο τους στό πέτο,
οἱ βαρυποινίτες νά φοροῦν τὰ ροῦχα τῆς φυ-
λακῆς, οἱ στρατιῶτες τή στολή κλπ. Γιὰ νά λέ-

με, νά αὐτὴ εἶναι μαθήτρια, αὐτός εἶναι πα-
πάς, αὐτός εἶναι βαρυποινίτης, αὐτός εἶναι
στρατιώτης. Γιατί κάθε ἐνδυματολογικὴ ἀμφίε-
ση συνεπάγεται ἓνα ρόλο, κάθε ρόλος συνεπά-
γεται ἓνα καλούπι καί κάθε καλούπι ἓνα ἄν-
δρεῖκελο.

Γιατί ἡ μαθήτρια δέν εἶναι ἡ δαχτυλο-
γράφος, ἡ φοιτήτρια, ἡ γραμματέας, ἡ νοικο-
κυρά. Εἶναι ἡ ΜΑΘΗΤΡΙΑ. Εἶναι ἡ σεμνὴ καί
μετρημένη κόρη πού διακατέχεται ἀπὸ τοὺς ὀ-
ρισμούς τῶν δασκάλων καί καθηγητῶν της. Πού
κύρια ἀποστολὴ της στό μάταιο τοῦτο κόσμο
εἶναι νά πηγαίνει σχολεῖο καί ἀφοῦ πηγαίνει
σχολεῖο, κύριο καθήκον της καί ἀπαράβατο εἶ-
ναι νά διαβάζει. Γιατί σχολεῖο σημαίνει διά-
βασμα καί διδασμα σημαίνει καλὲς ἐπιδόσεις,
βαθμοθηρισμό, ἐπιμέλεια.

Ἡ ποδιά τό φιλή καί ἄλλα συναφή

Καλή μαθήτρια, συνετὴ, ἐπιμελής, μέ κα-
θαρή ποδιά, κολλαριστὸ γιακαδάκι καί καθα-
ρογραμμένα τετράδια. Ταχτοποιημένη ὑπαρξη.
Χαντακωμένη μέσα στή καλοσιδερωμένη μπλέ πο-
διά της.

Γιατί μαθήτρια ἴσον γυναῖκα. Καί γυναῖ-
κα ἴσον ὃν ἐλαφρόμυαλο, ἐπιπόλαιο, ἀεροπαρ-
μένο.

"Τώρα πού ἄφησαν τίς μαθήτριες νά μὴ φο-
ροῦν ποδιές, τὰ σχολεῖα θά γίνουν πασαρέλ-
λες. Θά κωτσάρει κάθε μία τό μοντελλάκι της
καί ἄντε νά τίς συμμαζέψεις μετά. Πού εἶναι
ὁ καιρὸς πού οἱ μαθήτριες ἦταν μέ τίς κοτ-
σίδες τους, τίς μπλέ κορδέλλες, τ' ἄσπρα τους
σοσόνια. Τώρα...." Συμπέρασμα: Μαθήτρια = γυ-
ναῖκα καί γυναῖκα = λοῦσα.

Τό πραγματάκι πού ντύνεται, στολίζεται
γιὰ νά ἐκπληρώσει τό σκοπὸ γιὰ τόν ὅποιο τῆς
ἐπιτρέπεται νά ὑπάρχει. Νά ἀρέσει. Κι' ἐπει-
δὴ μέσα στὸν ὑπερβάλλοντα ζῆλο της μπορεῖ νά
πατραβῆξει τό σκοινί, ἡ πολιτεία ἐπωμί-
στηκε τό βαρὺ καθήκον ν' ἀνακόψει τή φρενήρη
προσκόλληση τῆς γυναῖκας στά λοῦσα.

Τὴ μετέβαλε μέ τό ἔτσι θέλω, σέ μελα-
νοχίτη ρασοφόρο. Γιὰ λόγους ἠθικῆς τάξεως,
καί εὐπρέπειας.

"Ἔτσι. Ἡ ἐπιλογὴ στό ντύσιμο ἀπαγορεύε-
ται. Θά ἐκτραπεῖς. Καί παραπέρα. Δραπέτευσε
ἀπὸ τό καλούπι σου. Θά τιμωρηθεῖς. Συμμορ-
φώνεσαι, ὑποτάσσεσαι ἢ ἀποπέμπεσαι.

Μέ ἄλλα λόγια, ἡ μαθήτρια τό βράδυ θά
φορᾷ τὰ φυσιολογικά ροῦχα πού φοροῦν τὰ παι-
διά τῆς ἡλικίας τους, τό πρῶτ' ὅμως θά φορᾷ
ποδιά. Θά ντυθεῖ μ' ἄλλα λόγια τό ρόλο τῆς μα-
θήτριας καί τὰ συνεπακόλουθα τοῦ ρόλου αὐ-
τοῦ, ὅπως αὔριο θά ντυθεῖ τό ρόλο τῆς συζύ-
γου (ὅταν εἶσαι μαζί μου δέν θέλω νά φορᾷς
αὐτὰ τὰ ἐξώπλατα - δέ θέλω νά σέ κυτᾶνε)
καί τό πράγμα πάει λέγοντας. Ρόλοι.....

Ρόλοι πού κατακερματίζουν τή ζωὴ τῆς
γυναῖκας, τὴν ἱσοπεδώνουν στό βαθμὸ πού πο-
τέ δέν εἶναι αὐτὴ πού εἶναι, ἀλλὰ πάντα εἶ-
ναι αὐτὴ πού πρέπει (ἐπιβάλλεται) νά εἶναι.

"Ἔτσι: Ὁ ρόλος τῆς μαθήτριας, ἀπαιτεῖ
ποδιά. Ὁ ρόλος τῆς γκόμενας ἐξαλλο ντύσι-
μο, προκλητικό. Ὁ ρόλος τῆς συζύγου συντη-
ρητικό ντύσιμο, ἀνάλογο μέ τὴ κοινωνικὴ θέ-
ση τοῦ συζύγου.

"Ἐπειτα εἶναι καί τό ἄλλο. Εἴπαμε εἶναι
μαθήτρια καί πηγαίνει Σχολεῖο.... Κάτι πα-
ρεμφερές μέ τὴν ἔννοια στρατώνας. Μαυσωλεῖο
ἀντίδρασης καί αὐταρχικότητος ἀναμασάει καί
πριονίζει τὰ μυαλά τῶν μαθητευομένων μέ τὰ
διδάγματα τῆς ἐλληνοχριστιανικῆς ἠθικῆς, ἀ-
παιτεῖ πειθαρχία, πλήρη ὑπακοή καί ὁμοιομορ-
φία, ἐπιβάλλει στοὺς ἀνυπότακτους πειθαρχι-
κὲς ποινές. Σ' αὐτὸ ἐδῶ τό περιβάλλον, ται-
ριάζει ἀπόλυτα ἡ μπλέ ποδιά μέ τό ἄσπρο για-
καδάκι, ἡ στολή. Τί καλύτερο ἀπὸ τὴν ὁμοιο-
μορφία γιὰ τό σπάσιμο τῆς προσωπικότητος,
τὴν ἱσοπέδωση. Ἔτσι τό ὑλικὸ γίνεται πιὸ
εὐπλάστο. Ἡ πλύση ἐγκεφάλου γίνεται πιὸ εὐ-
κολα καί ἀποδοτικά.

Παρ' ὅλα αὐτὰ γιατί νά ψυχοπλακωνόμαστε.
Ἡ ποδιά καταργήθηκε, ἡ γιὰ ν' ἀκριβολογοῦμε
καταργήθηκε ἡ ὑποχρεωτικότητά της. Αὐτὸ ὅμως
δέν σημαίνει ὅτι μαζί μέ τὴ ποδιά θάφτηκε κι
ὁ ρόλος-καλούπι τῆς μαθήτριας. Γι' αὐτὸ καί
ἡ ἀμφίεσή πρέπει νά εἶναι ἀνάλογη. Σεμνή, σο-
βαρὴ ὡς ἀρμόζει στίς μαθήτριες.

"Σοῦρχονται μερικές μ' αὐτὰ τὰ στενά παν-
τελόνια, τὰ κολλητά, τὰ ὅποια ὅπως καί νά τό
κάνουμε εἶναι προκλητικά". Ἡ φοῦστα σέ μῆ-
κος εὐπρεπές. Τὰ ψηλά τακούνια, τὰ κοσμήμα-
τα ἀπαγορεύονται. Τό παντελόνι εἶναι προ-
κλητικό. Εἶναι προκλητικό....

Τελικά τί εἶναι ὅμως προκλητικό; Γιατί
τό γυναικεῖο σῶμα ὅταν φορᾷ παντελόνι εἶναι
προκλητικό καί τό ἀνδρικό δέν εἶναι; Γιατί
ὁ καθηγητὴς πού θά σηκώσει τὴ μαθήτρια στό
μάθημα δέ θά κυττάξει ἂν λύνει καλὰ τὴν ἄ-
σκηση μέ τὰ συνημίτονα ἀλλὰ τό πόσο τσιτῶ-
νει τό παντελόνι στοὺς γοφούς της καί θ' ἀ-
ποφανθεῖ: ντύσιμο ἀπρεπές γιὰ τό σχολεῖο! Α-
ποβάλλεσαι.

"Τό σχολεῖο εἶναι σεβαστὸς χώρος. Ἐδῶ
ἦρθες γιὰ νά μάθεις, ὄχι γιὰ νά μοστραρι-
στεῖς καί νά γκομενιάσεις. Τὴν ἐπαύριο μέ τό
κηδεμόνα σου...."

Γιατί τό γυναικεῖο σῶμα προκαλεῖ, διε-
γείρει καί τό ἀνδρικό ὄχι; Μά τέλος πάντων
τό γυναικεῖο σῶμα δέν εἶναι ἓνα ἀνθρώπινο σῶ-
μα; Μέ τίς ἰδιαιτερότητες, τίς δυνατότητες,
καί τίς ἀδυναμίες του, μέ τὴ τελειότητα καί
μοναδικότητα πού κρύβει κάθε ἀνθρώπινο σῶ-
μα. Ἐνα σῶμα πού πονάει, ἀρρωσταίνει, ἐρω-
τεύεται, πεθαίνει, χαίρεται, μοχθαίνει, ΖΕΙ. Τό
σῶμα ΜΑΣ. Ἡ φωλιά τῆς ψυχῆς καί τοῦ μυαλοῦ
μας. Ἀνήκει σέ κάθε ἀνθρώπο. Σέ μᾶς γιατί
δέν ἀνήκει;

Τό γυναικεῖο σῶμα τό ἐλεύθερο νά ντύ-
νεται, νά ἐκφράζεται, νά δρᾷ κατ' ἐπιλογὴν εἶ-
ναι ἐπικίνδυνο.

Θίγει, προκαλεῖ γιὰ τὴν ἐλευθερίᾳ του,
προσβάλλει γιὰ τὴν ἀνεξαρτησίᾳ του. Ἡ γυ-
ναῖκα ποτέ δέν εἶναι καί δέν πρέπει νά εἶ-
ναι ἐλεύθερη. Πῶς θά εἶναι λοιπόν τό σῶμα
της;

Η ποδιά τό φιλί καί ἄλλα συναφή

Τό γυναικεῖο σῶμα.....

Κάποτε τό φυλακίζουμε σέ ποδιές, κάποτε τοῦ στεροῦμε τό δικαίωμα νά φορᾷ παντελόνι σέ τόπους ἱεροῦ καί καθγιασμένους ὅπως εἶναι τό σχολεῖο, ἡ ἐκκλησία, τὰ δικαστήρια, γιατί λέει προσβάλλει... Κάποτε τό ὑποτάσσουμε στίς ἐπιταγές τῆς μόδας καί στή δικτατορική ὁμοιομορφία τῆς. Τό προσβάλλουμε, τό ταπεινώνουμε, τό περιορίζουμε.

Κι' ὅμως δέν παύει νά εἶναι ἕνα ἀνθρώπινο σῶμα.

Ἀποβλήθηκε διὰ παντός ἀπό τό σχολεῖο. Ἦταν κορίτσι. Καί φιλήθηκε μ' ἕνα ἀγόρι. Στή διάρκεια κάποιου σχολικοῦ περιπάτου.

Ἡ καθηγήτρια πού συνέλαβε τήν ἐγκληματοῦσα ἐπὶ τῷ ἔργῳ ἔτρεξε ὁδυρόμενη στό γυμνασιάρχη. Τό καί τό, ἡ μαθήτρια τάδε, τήν εἶδα μέ τὰ μάτια μου, ἀδύνατο νά κάνω λάθος.

Φρικαλέο, ἐξωφρενικό. Ἐκλυση τῶν ἡθῶν, παραδειγματισμός. Ἐπιβλητέα ποινή. Διῶξιμο καί διασυρμός.

Ἡ μαθήτρια (ἡ γυναῖκα πού σ' αὐτὴ τή φάση τῆς ζωῆς τῆς εἶναι μάρτυρας) ἀποβλήθηκε. Ἀφοῦ πρῶτα ἀνακρίθηκε. Ἀφοῦ λεηλατώντας τή προσωπική της ζωὴ τῇ ῥώτησαν ἂν ἦταν παρθένα, καί τότε γιὰ πρώτη φορά, τότε γιὰ δεύτερη, ὅλα τὰ πού, πῶς, πόσοι, ποιοί, τὰ ὅποια οἱ ἱεροεξεταστές τῆς ἔκριναν ὅτι εἶχαν ὅλο τό δικαίωμα νά μάθουν προκειμένου νά ἐκδώσουν τή καταδικαστική ἀπόφαση: Ἀποβάλλεται διὰ παντός.

Ἀμφιβόλου ἠθικῆς, ἐστία ἠθικῆς μόλυνσης, πόρνη.

Ἄλλος ἕνας ἄνθρωπος κατατάχθηκε αὐθαίρετα σέ μία κατηγορία, ἄλλη μία ρετσινιά στό μέτωπο, γιὰ νά ξέρομε μέ ποιόν ἔχουμε νά κάνουμε.

Τό φιλί, ἂν ἡ ἀνοιχτομάτα καθηγήτρια δέν τό ἀντιλαμβάνονταν, θά ξεχνιόταν γρήγορα. Γιατί ἡ κοπέλλα θά ἔδινε καί θά παίρνε χιλιάδες φιλιὰ στή ζωὴ της, (φτάνει νά μή τῇ πετύχαινε ἡ καθηγήτρια, ὁ ἀδερφός της, ἡ μάνα της). Αὐτό ὅμως δέν πρόκειται νά ξεχαστεῖ. Μήπως οἱ καθηγήτριες δέν θ' ἀκολουθοῦν τό κορίτσι γιὰ μεγάλο διάστημα στή ζωὴ του; Μήπως αὐτή, ἡ τόσο βαρεῖα προσβολή τῆς προσωπικότητάς της δέ θά ἔχει ἐπίδραση στό ψυχισμό της καί σοβαρές ἐπιπτώσεις στή παραπέρα ζωὴ της;

Μά μέ ποιό δικαίωμα οἱ δάσκαλοι τῆς τήν ἐξευτέλισαν ἔτσι; Καί ὅλα αὐτά γιατί. Για ἕνα φιλί;

Μά εἶναι πολύ λογικό. Για ἕνα φιλί. Ἐπιτέλους, ποῖός εἶπε ὅτι ἡ κοπέλλα μπορεῖ νά ὀρίζει τόν ἑαυτό της καί τήν σεξουαλικότητά της;

Ἄν τήν ἐπιανε ὁ πατέρας τῆς νά φιλιέται σέ κανένα παγκάκι τί θά ἔκανε; Δέ θά τήν ἐπιανε ἀπ' τό μαλλί γιὰ νά τή φέρε σούρνοντας στό σπῆτι;

Νά τή νουθετήσῃ καί νά τήν ἀπειλήσῃ. Πάντως νά τήν ἀποτρέψῃ.

Καί τό σχολεῖο αὐτό ἔκανε. Θέλησε νά τήν ἀποτρέψῃ. Στυλοβάτης τῆς πατριαρχικῆς ἠθικῆς ἀγωνίζεται μέ συνέπεια στήν ἀναπαραγωγή τῶν ρόλων. Κάποιες ἀλλαγές πού γίνονται παραέξω δέ φαίνεται νά ἐπηρεάζουν τόν ὀγκόλιθο τῆς αὐταρχικότητος πού λέγεται σχολεῖο. Κι' ἐδῶ πού τὰ λέμε, γιατί νά τό ἐπηρεάσει. Ἐκφραστής καί συντηρητής μιᾶς συγκεκριμένης ἰδεολογίας (τό σχολεῖο) φροντίζει νά τήν ἐπιβάλλῃ χωρὶς παρεκκλίσεις στοὺς μαθητές του. Νά τοὺς διαπλάθῃ. Νά ἐξοικειωθοῦν ἀπὸ νωρὴς μέ τίς ἔννοιες τῆς ἱεραρχίας, τῆς ὑπακοῆς, τῆς καθηγητικῆς αὐθεντίας, τοῦ ἀνωτέρου.

Λουφαγμένος μαθητής, λουφαγμένος φοιτητής, λουφαγμένος ἐργαζόμενος. Ἡ ἀκόρα: Ἡ νοοτροπία τοῦ βαθμοθήρα στό γυμνάσιο, τοῦ πτυχιόθηρα στό πανεπιστήμιο, τοῦ λουφαδόρου στό στρατό, τοῦ κυνηγιού τῆς παραγωγῆς στήν δουλειά, τῆς σύνταξης.

Καί κάτι ἀκόμα: ἠθική + ὑποταγμένη μαθήτρια = ἠθική + ὑποταγμένη σύζυγος, μητέρα, ἐργαζόμενη.

Τό σχολεῖο λοιπόν... θά μάθει στή κοπέλλα ποιὰ εἶναι, πού πάει, τί ζητᾷν οἱ ἄλλοι ἀπ' αὐτήν.

Καί δέν τήν τιμώρησε τόσο γιὰ τό φιλί. Τῇ τιμώρησε πού παρεξέκλινε ἀπὸ τό ρόλο τῆς πού ἔδειξε σημεῖα ἀνυπακοῆς ἀπ' τήν ἐφηβεία της ἥδη, σκέψου ἀργότερα. Τῇ φρέναρε γιὰ νά τῆς δώσει νά καταλάβῃ, ἐπιτέλους, ποιὰ εἶναι.

Κοπέλλα μου, βάλε τό φουστανάκι σου, (ὅπως παλιότερα ἔβαζες τήν ποδίτσα σου) καί σῦρε στό σχολεῖο σου νά πάρεις τίς γνώσεις καί τὰ ἐφόδια (κοινωνικῆς προσαρμογῆς) γιὰ νά μπορέσεις αὔριο νά βρεῖς καμιά καλὴ δουλίτσα καί νά βολευτεῖς. Τὰ ἐρωτικά σκιρτήματα θά τὰ νοιώσεις (θὰ σοῦ ἐπιτραπῇ νά τὰ νοιώσεις) ἀργότερα, ὅταν κληθεῖς νά προσφέρεις τίς ὑπηρεσίες σου στήν ἀναπαραγωγή τοῦ εἴδους.

Μ' ἄλλα λόγια. Πάρτο ἀπόφαση. Δέν εἶσαι ἄνθρωπος. Εἶσαι Ἡ μαθήτρια. Στό ὄμορο πού συνοψίζει τὴ σχολικὴ σου ζωὴ θά ντύνῃσαι ἔτσι, θά φέρεσαι ἔτσι. Ἐξω κάνε ὅ, τι θές. Ἀλλὰ ἔξω δέν θά κάνει ὅ, τι θέλει. Γιατί ὁ ἄνθρωπος δέν εἶναι πολλές ἐνότητες διασπασμένες καί ξεχωριστές. Εἶναι μία ὁλότητα. Κι' ὅταν λειτουργεῖ σέ ἕνα χῶρο, περιοριστικά θά λειτουργεῖ καί στοὺς ἄλλους. Ἐξω δέ θά φέρεται διαφορετικά. Ἀπλὰ καί μόνο θά ξεσπάει. Θά προσπαθεῖ βεβιασμένα νά συναρμολογήσῃ τὰ σκορπισμένα κομμάτια. Πού θά θρυμματισθοῦν τὴν ἄλλη μέρα τό πρωί. Ὅταν θά πρέπει νά ἀρνηθεῖ τό ἀμαρτωλὸ παντελόνι, τὴ κοντὴ φούστα, θά πρέπει νά παρουσιάσῃ καλογραμμένα τετράδια, νά γλείψῃ τὸν καθηγητὴ, νά τό βουλώνῃ ὅταν ἀκούει τίς ἀνοησίες του, νά ἀποστηθίσει τὰ κακογραμμένα (ἐπιεικῶς) βιβλία ὅπου βρυκολακιάζει τὸ πνεῦμα τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ.

Κάπου ἐδῶ ἀγόρια καί κορίτσια, συναντιοῦνται.

Μόνο πού τ' ἀγόρια δέν φοροῦσαν, μέχρι τὰ χθές, τὴ μπλέ ποδιά καί δέν ἀποβάλλονταν διὰ παντός ἂν τοὺς πιάσει κανένα μάτι νά φιλάνε κάποια συμμαθήτριά τους, στή διάρκεια κάποιου σχολικοῦ περίπατου. Κι' ἀκόμα. Δέ πρόκειται νά ρωτηθοῦν καμιά φορά στή ζωὴ τους ἂν ἦταν παρθένοι.

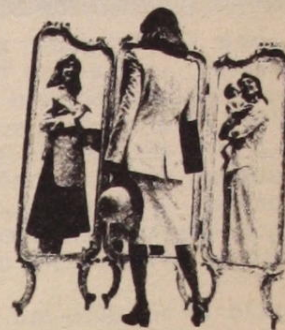

Κι' ἀκόμα... Ἡ προσωπικότητά της λοιπόν, προσβλήθηκε βάνουσα.

Ἀλλὰ μόνο ἐδῶ; Δέν προσβάλλεται καί δέ βιάζεται καθημερινά ὅταν τῆς βάζουν χέρι στό λεωφορεῖο, τῆς κάνουν καμάκι στό δρόμο καί τό ζαχαροπλαστεῖο, τῇ βρίζουν χυδαῖα ὅταν περνᾷ δίπλα της στό δρόμο οἱ ἀρσενικοί, για-

τί: βρέ παιδί μου στίς γυναῖκες ἀρέσει τό πείραγμα, τοὺς τονώνει τὴ θυληκότητά. Πῶς νά τό κάνουμε, νά δεῖς πού ἄμα περάσει δίπλα σου γκόμενα καί δέν τήν πειράξεις τό θεωρεῖ προσβολή.

Δέν προσβάλλεται καί δέν ταπεινώνεται ὅταν βλέπει μονίμως τὴ μορφή της νά κατακερματίζεται καί νά γελοιοποιεῖται στὰ παστωμένα χαμόγελα καί τὰ "πολλὰ ὑποσχόμενα" κορμιὰ τῶν διαφημίσεων. Ὅταν βλέπει τὴ καρικοτούρα της νά παρελαύνει ἡδυπαθῶς στίς ρόζ τσόντες τοῦ "ἕνα κατοστάρη ἢ εἰσοδος ἔλατε ν' ἀπολαύσετε ἀμαρτωλὲς ἡδονές μέ κορμιὰ χυμώδη καί φλογερά". Ὅλα προσφορά. Πρὸς θεᾶν καί τέρψιν τῶν πειναλῶν συνδαιτημόνων.

Εἶναι λοιπόν γυναῖκα. Καί πληρώνει βαρὺ τίμημα. Τό σχολεῖο τήν ἀπόβαλλε διὰ παντός. Ἡ κοινωνία τὴν περιθωριοποιεῖ ἀπὸ πάντα. Ἡ σχεδόν.

Ἀλλὰ μ' αὐτὰ θ' ἀσχολοῦμαστε; Ὑπάρχουν καί χειρότερα. Ὁ πατέρας τῆς τὴ σκότωσε ἐξ ἐπαφῆς μέ μπερέττα στὴ μέση τοῦ δρόμου, ἐπειδὴ ἄφησε τὴ πατρικὴ στέγη στό χωριό καί κατέβηκε στήν Ἀθήνα.

Μόλις εἶχε μπεῖ στὰ δεκαεννιά.

Οἱ συγχωριανοὶ τοῦ μαζεῦσαν ὑπογραφές νά τὸν ἀθωώσουν. Κι' ἐκεῖνος συνέχεια νά ἐπαναλαμβάνει:

"Δικιά μου ἦταν ὅ, τι ἤθελα τὴν ἔκανα"

Τὴν ἐπομένη γιορταζόταν διεθνῶς ἡ μέρα τῆς γυναῖκας. Ἔτσι γιὰ νά θυμόμαστε πότε-πότε...

Υ.Γ. Ἡ ἐφημερίδα μας ὑπηρετώντας μέ συνέπεια τὰ κελεύσματα τῆς ἐλληνικῆς ἐπικαιρότητας προσπάθησε φιλότιμα νά σᾶς δώσει τὸ πρόσωπο τῆς σύγχρονης ἐλληνίδας (μαθήτριας καί μή). Μέ εἰλικρίνεια ὁμολογοῦμε ὅτι ἐρχόμαστε τέταρτοι μετὰ τὴν Ἀπογευματινὴ: "Οἱ σύγχρονοι Ἀθηναῖες... τί κρύβεται πίσω ἀπὸ τὰ ὠραῖα τοὺς πρόσωπα;" τὰ Νέα: "Ἑλληνίδα, αὐτὴ εἶναι τὸ πρόσωπό σου" καί τό "Ἔθνος πού πάντα ρηξικέλευθο καί νεωτερικὸ προσφέρει γούνες καί ἡλεκτρικὲς σκούπες στίς τυχερές πού θά βροῦν τό: "πόσο ἔχει ἀλλάξει τὸ πρόσωπο τῆς ἐλληνίδας".

Ἐμεῖς πάντα παραδοσιακοὶ προσφέρουμε σ' αὐτοὺς ἢ αὐτές πού θά βροῦν τὸ πρόσωπο τῆς σύγχρονης Ἑλληνίδας, ἕνα χρυσόδετο τόμο τῆς "Στροφῆς" μέ ἰδιόχειρη ἀφιέρωση τῶν συντακτῶν της.

ΤΕΛΟΣ

καί τῷ θεῷ δόξα.

Εὐη Κουτρέλλη

ΤΗΝ "ΣΤΡΟΦΗ" ΘΑ ΤΗ ΒΡΕΙΤΕ:

ΧΑΛΑΝΔΡΙ: ΖΕΡΜΙΝΑΛ

ΧΟΛΑΡΓΟΣ: ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΣ

ΑΘΗΝΑ: ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

ΚΟΜΜΟΥΝΑ

ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ

ΘΕΜΕΛΙΟ

ΠΟΡΕΙΑ

ΧΝΑΡΙ

ΠΡΟΤΟΠΟΡΙΑ

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ-ΤΟ ΠΑΙΔΙ

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ

Μέ αφορμή τό «Πρόσωπο μέ πρόσωπο»

Κλείσαμε τήν τηλεόραση καί κατεβήκαμε κάτω στό δρόμο....Λίγο μετά τά μεσάνυχτα.

Τά σκουπίδια στιβαγμένα μπρός στίς πολυκατοικίες, δίδαν τή δική τους συμβολή στίς "μυρωδιές τής άνοιξης. Τά αυτοκίνητα πέρασαν άραιά καί ποῦ πάνω στούς ύγρούς κι έρημους δρόμους. Οί πολυκατοικίες φάνταζαν τεράστιες κι άπειλητικές. Προσπαθούσαμε νά ξεχωρίσουμε τό φεγγάρι μέσα άπ' τά χωρίσματα τους.

"Θάθελα νά τίς χώσω στά χέρια μου καί νά τίς διαλύσω. Νά τίς συμπιέσω σά χαρτί, νά τίς κάνω σά μπαλλάκι. Νά νοιώσω τά χέρια μου νά πονοῦν άπ' τήν ένταση καί τό σφίξιμο. Όπως ό ήρωας τής ταινίας".

"Όσο περνάει ό καιρός νοιώθω όλο καί πιά πολύ τήν Άθήνα σά στεγασμένη κι άκόμα σάν ντε-κόρ τίς πολυκατοικίες-κακόγουστες ψεύτικες χαρτίνες-φτιαγμένες γιά κάποια κακή άμερικάνικη γκαγκατερική ταινία. Χίλια δύο θα μπορούσα νά πω γιά τίς πολυκατοικίες.... Τίς μισώ".

"Πρόσεξε έκεί πού περναγε τό αυτοκίνητο μέ τόν ξένο, πού ήθελαν νά τοῦ δείξουν τήν Άθήνα; Ή πλούσια κυρία, έστρεφε μέ άηδία άλλοῦ τό κεφάλι της. Άπό τά χαμόσιτα. Τά κομπρεσέρ....." Ή αὐτή ή άνοικοδόμηση τής Άθήνας τόσο έντονα δοσμένη. Μέσα στό 66."

"Εγώ στήν Άθήνα σπάνια κοιτάζω τό φεγγάρι, σπάνια τό βρίσκω καί προτιμῶ νά τό άγνώω. Τό βλέμμα μου άπ'τό παράθυρο μου τσουγκράει στό μπαλκόνι, τής πολυκατοικίας προ- τοῦ κάν προπόσει νά κάνει λίγα μέτρα. Πραγματικά θά μπορούσα νά πω χίλια δύο γιά τίς πολυκατοικίες. Είναι άλλωστε ό μοναδικός μου όρίζοντας, γιά τίς γλάστρες....τή λεμονιά μου στό μπαλκόνι πού φοβᾶμαι μή μεγαλώσει καί τήν άποχωριστώ. Γιά τούς άπάνθρωπους χώρους, τά σπουργιτάκια τοῦ χειμῶνα...κι άκόμα καί γιά τίς πεταλούδες πού καταλάθος έρχονται καί κάθονται μερικές φορές στά κάγκελα. Άπάνθρωπη πολιτεία γιά άπάνθρωπους άνθρώπους..... Μέ κάνει νά κλαίω συνέχεια....."

"Κι ό άλλος γέλαγε μπροστά στή φωτογραφία άπό τούς ούρανοξύστες πού έκλειναν τόν ούρανό. Μετά πήγαν νά δοῦν τό ξεμέρωμα άπ'τοῦ Φιλοπάππου. Τρώγανε τά μεζεδάκια τους. Αὐτός τής πήγε δώρο ένα δίσκο μέ ποίηση. Τήν ὥρα τής άπουσίας τῶν κυρίων, τόν έβαλε ή ύπηρετρια γιά νά χορέψει".

"Έκεί ή ποίηση άποχτᾶ ξαφνικά μιά σημαντική δύναμη. Κόβει τήν προσμονή μας στά δύο. Άκούγεται παγερός, ξεκομμένη κι άσχετη μά καί φοβερά δεμένη καί κυριαρχική στά δωμάτια τοῦ μεγαλοαστικοῦ σπιτιοῦ."

Τήν άλλη μέρα κάτω άπό συννεφιασμένο ούρανό μέ τόν άπόηχο τῶν αυτοκινήτων, ξεκίνησε ή κουβέντα...

"Αὐτός πού ξέρει καί ξέρει πώς ξέρει εἶναι σοφός άκολουθα τον
Αὐτός πού ξέρει καί δέν ξέρει πώς ξέρει κοιμάται ξύπνα τον
Αὐτός πού δέν ξέρει καί δέν ξέρει πώς δέν ξέρει εἶναι άνόητος άπόφυγε τον
αὐτός πού δέν ξέρει καί ξέρει πώς δέν ξέρει εἶναι παιδί, μάθε τον."!

Άθήνα 1966 Δεκάξι χρόνια πρίν. Ένα χρόνο πρίν άπό τήν δικτατορία. Μετά τό πραξικόπημα τοῦ βασιλιᾶ. Τό ήθικό κι οί έλπίδες έχουν άναπτερωθεῖ. Γιά νά τασκιστοῦν.....

Άστικός νεοπλουτισμός... Άνοικοδόμηση.....
Ήθική.....Διαδηλώσεις.....Τρομοκρατία...
Έλλειψη οὔσιαστικῶν ανθρώπινων σχέσεων. Έρημία.

Ένας νεαρός καθηγητής άγγλικῶν, προσλαμβάνεται γιά νά μάθει σέ μιά κόρη επιχειρηματία τή γλώσσα, γιά νά παντρευτεῖ μ'έναν πλούσιο Έγγλέζο εὐγενή. Έτσι μπαίνει στόν κόσμο τής άστικής τάξης. Δέχεται κι αὐτός τήν κρυφή γοητεία τής μπουρζουαζίας. Έρωτεύεται τήν κοπέλα αλλά ή σχέση τους σταματάει σχεδόν έκεί πού άρχίζει. Κάνει έρωτα μέ τή μητρυιά.Φεύγει μέ τά φτερά του ψαλιδισμένα.

Ή Άθήνα άρχίζει νά πολυκατοικιοποιεῖται. Τό χίλιτον εἶναι τό πιά ψηλό κτήριο, τό καμάρι της. Οί πρῶτες άντένες τηλεόρασης εμφανίζονται. Τά παλιά σπίτια πέφτουν.

"Ιούλης 1965, προάγγελμα δικτατορίας.

Βιώματα τριάντα χρόνων, συμπεριεσμένα, ποδοπατημένα, ζητοῦν νά έκδηλωθοῦν, όλα μαζί στίς πλατείες. Κατοχικό χωνί, ώργισμένο συλλαλητήριο. Τραγούδι - άχτι.

Καί τό φίλμ άχτι;

Δύο υπέρτατες λογοκρισίες:

Οικονομική καί Πολιτική.

Πολιτικός κινηματογράφος: Έτος μηδέν.

Μιά ξαφνική πνευματική επιστράτευση.

Έπίταξη τῶν μέσων, τῶν ίδεῶν:

Παλιά σενάρια ήμιτελή,

πλάνα γυρισμένα γιά άλλες ταινίες,

γελοιογραφίες, φωτογραφίες, επίκαιρα.

Ποιήματα, κείμενα, συνθήματα.

Διάλογοι τοῦ Άνώτατου Άρχοντα καί τοῦ Πρωθυπουργοῦ.

Διάλογοι άπό τή ζωή καί άπό τήν τέχνη.

Γνωστῶν καί άγνωστῶν. Έχθρῶν καί φίλων.

Έτσι γεννήθηκε τό Πρόσωπο μέ Πρόσωπο.

Έτσι "γράφτηκε".

Πρίν, κατά, καί μετά τό γύρισμα.

Μπαλλάντα, νουβέλλα, τοιχογραφία,

χορογραφία, Άττική κωμῶδια καί τηλεβόας

"Κολλάζ" άνασυγκολλημένης μνήμης

καί λαογραφία τοῦ άστεως.

Παράσταση, άναπαράσταση, επανάσταση

στό στρατόπεδο συγκεντρώσεως ή Έλλάς.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ:

Ή φωνή τοῦ άστυνομικοῦ: Όνομα; Επώνυμο; Ηλικία; Επάγγελμα; Κατοικία; Όνομα Πατρός; Άνάστημα; Χρῶμα ὀφθαλμῶν;

ΣΚΗΝΗ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ:

Ή φωνή-εἰρωνική-τῆς Βαρβάρας: Μιλᾶτε πιά σιγά γιάτί θά μᾶς άκούσουν!

Αὐλαία.

Χειροκροτήματα κρατουμένων.

Σφυρίγματα ποινικῶν.

Άπορία δεσμοφυλάκων. "2

Εὔη Όλυμπίου-Κώστας Στροφόρος

1. Ροβήρου Μανθούλη, " Πρόσωπο μέ πρόσωπο"
2. Ροβήρος Μανθούλης, "Δέκα χρόνια μετά", είσαγωγή στό "Πρόσωπο μέ πρόσωπο".

Έπιλογος

Όλοι καί όλα έχουν ήσυχάσει.

Ή κίνηση στοῖς δρόμους ξαναπῆρε τόν κανονικό της ρυθμό.

Ή γρηά Ύπηρετρια καθαρίζει τά τζάμια τής Μεροσεντέ. Βρίσκουμε τόν Δημήτρη μπροστά στό θυροτηλέφωνο τής πολυκατοικίας. Μιλᾶει, προφανῶς, στή Βαρβάρα. Θᾶλεγε κανείς πώς μιλάει στό τοίχο τόν ίδιο.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: - Έρθα νά σοῦ πῶ.... (μετανιώνει) Τιποτα τό σπουδαίο. Μόνο... Είναι κρίμα πού ήρθαν έτσι τά πραγματά. Χωρίς νά τό θέλεις καί χωρίς νά τό θελω ουτε έγώ.

(Ή φωνή του άδ' νατίζει)

Δέν θά σε ξεχῶ - υ ποτε. Για ότι αισθανομαι μέσα μου γιά σενα.

ΦΩΝΗ ΒΑΡΒΑΡΑΣ: - (Άπ' τό θυροτηλέφωνο)

Δέν σ' άκούω. Μίλα πιο δυνατά.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: - (Φωνάζει) Είναι κρίμα πού ήρθαν έτσι τά πραγματά.

(Οί περαστικοί γυρίζουν καί τόν κυττάζουν)

ΔΗΜΗΤΡΗΣ: - (Φωνάζοντας πάντα) Δέν αισθανομαι τίποτα γιά σενα. Δέν εἰμαι έρωτευμέ-

νος, δέν θελω νά σε ξαναδώ. Γκκκκ Ιν' (Φεύγει άναστατωμένος)

ΦΩΝΗ ΒΑΡΒΑΡΑΣ: - (άπ' τό θυροτηλέφωνο) Δημήτρη. Ένας μικρός λαχειοπώλης στρέφει τό κεφάλι τον προς τό φακό. Όσος ν' άκουσε τόννομά τον.

Σέ «γκρό-πλάν» τό θυροτηλέφωνο

ΦΩΝΗ ΒΑΡΒΑΡΑΣ: - Δημήτρη. Δέν πιστευω ουτε μια λέξη άπ' όσα λες. (Θαρρεί πως ό Δημήτρης είναι πάντα στή θέση του καί τήν άκούει. Μά ή φωνή της πέφτει στό κενό. Κανείς δέν τήν άκούει)

Εἶσαι μετανιωμένος γιά όσα έγιναν καί ψαχνεις τώρα νά θρῆς έναν τροπο νά τα διορθώσης. Βεβαία έγώ δέν σου κρατω κακια... Όχι, όχι, δέν θελω νά μι διακοψής.

(Δέν ύπάρχει κανείς γιά νά τήν διακόψη)

Ή είσοδος τής πολυκατοικίας, σέ γενικό πλάνο.

Δυο νότες κιθάρας ύπογραμμίζουν τήν ύποψια σινομιλιτι.

Σέ «γκρό-πλάν» τό θυροτηλέφωνο. Ή Βαρβάρα σινεγίζει, μά άπ' τόν τόνο τής φωνής της. Θᾶλεγε πως τα όσα λέει στόν Δημήτρη. Θᾶλεε ίσως νά τ' άπειθήνη δημοσία.

ΦΩΝΗ ΒΑΡΒΑΡΑΣ: - Εσείς οί «ήλικιωμένοι νεοί» μισθατε όλοι νά μιλάτε ώραία. (Ιδιαβάτες περνάνε άδιάφοροι) Πλούσια λογία γεμάτα ύποσχσεις. Πού είναι κυριε, οί μεγάλες πράξεις;

Τί έγιναν τά νεανικά σας όνειρα;

Τό άνάστημα πού θά σηκώνετε;

Οί απροφάσεις πού πήρατε; Ή μήπως οās τυλίξαν κι' έσας οί ολοσέλιδες διαφημίσεις;

Μιά θεοούλα βολική;

Ένας μισθός πού δέν τόν περιμένετε;

Ένα γραφείο κοντά σέ φωτεινό παράθυρο;

Μέ τό τηλέφωνο άνάμεσα στά δαχτυλά;

Ό, καλημερα σας κυριε προιστάμενε.

Πως περασατε τήν Κυριακή σας;

Ούφ, τι ζέστη πού έκανε παλι σημερα.....

Έφετος έχουμε πολύ περισσότερους τουριστες άπό περυσι.

Πού θα πατε τό καλοκαιρι;

Δέν ερχεστε μέσα γιά ένα ποτο;

(Τά λόγια της πεφτουν πάνω σέ διαβατες άνυποπτους. Μονάχα ή τελευταία έρωτηση κάνει μιά κυρία νά γυρίσει απορημένη).

—Πως θλεπετε τα πραγματά; (ρωταει μέ κάποια σημασία) Μιλᾶτε πιά σιγα, γιάτί θά οās άκούσουν.

Το θυροτηλέφωνο παραμένει σιωπηλό. Δέν άκούγεται παρα μονο ό θορύβος άπο τήν συνηθισμένη κίνηση τοῦ δρομου και τέλος σβυνει κι' αὐτό σιγα-σιγα, μαζί μέ τήν εικόνα.

ΤΕΛΟΣ

Ήλεκτρικός άγγελος:

Ήλεκτρικός Άγγελος, ηλεκτρικό πλυντήριο, ηλεκτρική κουζίνα, ηλεκτρική θερμάστρα, ηλεκτρονική μουσική. Ο αιώνας του ηλεκτρισμού, της προόδου της βιομηχανικής ανάπτυξης, της τεχνολογίας, ποτέ δεν θα πρέπει νάταν οι άνθρωποι τόσο απομονωμένοι όσο σήμερα που κατοικούν τόσο κοντά. Άπεραντη μοναξιά μες στο πλήθος. Άνθρωποι εύκολοι καταστήσιμοι από μηχανές. Τρόφιμα χημικής σύνθεσης Ζωή υποκατάστατο σχέσεις τυπικές, σχέσεις ανθρώπων αλλοτριωμένων σε ανάπηρες, μεγαλουπόλεις. Αποπείρες για σχέσεις. Έρωτας πίσω απ' την βιτρίνα Pub, discotec night club, cafeteria, donuts. Χαμένοι σε μία πολιτεία που δε ζει πιά, συναισθηματισμοί, σκέψη άγνωστες μέσα σε σώματα αλλοτριωμένα. Μηχανικές κινήσεις. Έρωτες, αγγελλουδάκια κεντημένα σε κουρτίνες παλιών σπιτιών όπου ώρα πιά ζούνε μόνο γέροι και γρηές. Άς χαιρετήσουμε κι ως υποδεχτούμε θερμά τον καινούργιο θεό του έρωτα που μπαίνει στον θαυμαστό μας άγγελικό κόσμο. Ζήτω ο ηλεκτρικός άγγελος. Ζήτω!

Και πώς να μιλήσεις για μία ταινία; Να κάνεις μία κριτική; Ή να προσπαθήσεις να άρθρώσεις τον δικό σου λόγο; Να παραθέσεις την δικιά σου προσέγγιση; Προσέγγιση; Προσέγγιση στον ηλεκτρισμό κατ' αρχήν. Και για ποιόν ηλεκτρισμό μιλάμε; Για τον στατικό ηλεκτρισμό; Και κατά πόσο μπορεί να είναι ιονισμένη ατμόσφαιρα, σε μία ταινία που περπατάει ψαχουλεντά στα μονοπάτια του έρωτισμού; Πόσα νοίτ μπορεί ν' άντεξει ένας άγγελος για να γίνει ηλεκτρικός; Ο έρωτας στον κινηματογράφο μπορεί να απελευθερώνει ή και να οδηγεί στην απάθεια. Πιστεύουμε, όμως, ότι ο πραγματικός και ολοκληρωμένος έρωτας, στον κινηματογράφο όπως και στη ζωή απελευθερώνει. Γι αυτό και αποτελούσε πάντα στόχο της αστικής ήθικης. Τώρα στον ηλεκτρικό άγγελο, δείχνεται ο έρωτας σε μία μορφή ντοκιμανταίρ. Δηλαδή η αρμονία των σωμάτων στην έποχή του "πρωτογονισμού" μέχρι και τον έρωτα μπροστά στο μάτι ενός βίντεο τηλεόρασης. Και ο σχολιασμός γίνεται με σκίτσα και αντικείμενα που γεμίζουν την οθόνη και παρεμβάλλονται ανάμεσα στις ιστορίες. Ένω ακόμα ένας σχολιασμός γίνεται με το μηχανήμα που χτυπάει τους ρυθμούς και έχει στην κορυφή του, ένα αντικείμενο-σύμβολο. Σύμβολο-Σύμβολο ανάπηρες, μία και ένα θέμα με χιλιάδες στοές, του νελλ, σκοτεινά και κατάφυτα μέρη όπως ο έρωτισμός, ξεχειλίζει και

σπάει τους τοίχους οποιαδήποτε ορθολογιστικής απόπειρας. "Κυρίες μου σηκώστε τη φούστα σας" μπαίνουμε στον υπόγειο. Κι όταν τό τραίνο φτάσει στο φως; "Έχω την εντύπωση ότι είμαστε παράνομοι" λέει η κοπελιά. Παρά... τον νόμον. Κι όμως ο νόμος είναι φτιαγμένος για πιο σκοτεινές περιοχές, αδυνατίζει τραγικά τις κατάφωτες μέρες και νύχτες. Γιατί θα πρέπει πάντα να βλέπουμε την έκλειψη του ήλιου πίσω από καπνισμένα γυαλιά; Ο νόμος του σκοταδιού της προηγούμενης διαδρομής, παραμένει, κολλάει, πάνω στο δέρμα, περιφράζει περιοχές, αλλοιώνει, ορίζει το επιτρεπτό, αντιστρέφει το νόημα, "δνομάζει" σκοτάδι το φως.

Η γυναίκα ντυμένη με παλιές δαντέλες είναι ξαπλωμένη στο κρεβάτι. Ο άντρας με μαλλιά που γυάλιζαν από την μπριγιαντίνη, μικρό μουστακάκι, ύψος περίεργο. Την φωτογραφίζει με μία παλιά μηχανή. Κάποιος άλλος κυτάει ολάνθως με παλιές έρωτικές φωτογραφίες. Μία ταινία-κολάζ για τον έρωτισμό. Και η έξοχη ιδέα του φωτορομάντσου: Ο Τατίνο κι η Τατίνα. Δύο έρωτευμένοι. Πόσο όμως;

Και τα αυτοκίνητα περνάνε αδιάφορα σε μία πόλη που πεθαίνει κάθε μέρα. Δύο νευρωτικοί

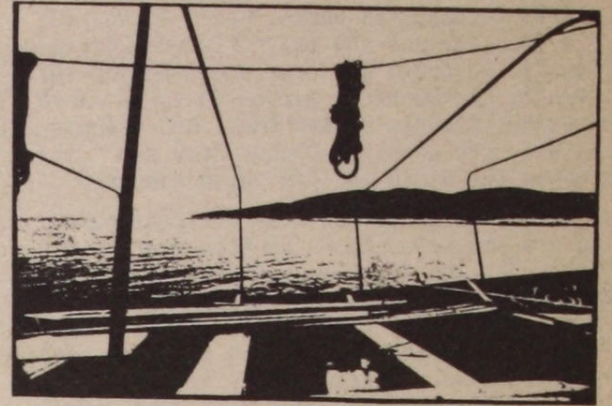
έραστές. Έρωτας και χαστούκια. Άνυπαρξία αληθινής επικοινωνίας. Δεν υπάρχει λύση έξω από τον έρωτα έλεγε ο Μπρετόν. Αυτή η νεύρωση ή καρικατούρα του έρωτα, δεν είναι έρωτας. Έρωτας Με ποιά μορφή; Στά άνυπαρκατα περιθώρια της καταπιεστικής οικογένειας; στα περιθώρια ελεύθερης έκφρασης του καπιταλισμού και της "προόδου" Έρωτας σε καλούπια καθωσπρεπισμού, διαδικασίες προσχεδιασμένες παρανομία τό σύστημα συνεχώς μας άκρωτηριάζει μας βομβαρδίζει με την Ήθική του τα Ίδανικά του τις Άξίες του τα χρέη του κι εμείς πώς να λειτουργήσουμε ελεύθερα; άφου δεν είμαστε ελεύθεροι "free" σχέσεις, θήλειες, έρωτικές απογοητεύσεις, δάκρυα λυπητερά τραγούδια, κόλπα. Στίς πρωτόγονες φυλές όλα τούτα δεν υπάρχουν Παρθενία, παρθενοραφή γεροντοκόρη νέα ήθικων άρχων κτλ. Πώς θα μπορέσουμε να σπάσουμε όλα τούτα τα δεσμά; Πώς όταν η συμπεριφορά μας στίς έρωτικές μας σχέσεις επιβραβεύει τις άρχές που μας έχει δώσει τό σύστημα, μπορούμε να προβαλλόμαστε στον έξω κόσμο σαν άμφισβητίες και ώραιτοι όταν στίς ιδιαίτερες μας σχέσεις αναπαράγουμε τα ίδια και ανακυκλώνουμε συνέχεια; Συνέχεια που συλλαβίζεται μόνο με νότες που ξετιλλώνονται στην πιο τέλεια άποκάλυψη κάποιας καμπύλης του έρωτισμού, γλιστράει πάνω

στην πιο γαλανή θάλασσα και παίρνει φωτιά στο βάθος, γλιστράει ανεπανόρθωτα, γιατί δε μπορείς ποτέ ν' άγκαλιάσεις τη θάλασσα να την κλείσεις στα μπράτσα σου. Μένει μόνο η ανάμνηση φυλαγμένη στίς άκρες των δαχτύλων. Και τα ροδαλά άγγελάκια χλωμιάζουν ανεπανόρθωτα σαν πολύτιμο μυστικό κάτω από τις άλεπάλληλες ηλεκτρικές, έκκενώσεις, γίναν φανάρια αυτοκινήτου που τρέχει στον περιφερειακό, ώρα δύο μετά τα μεσάνυχτα. Τα φτερά τους έλειωσαν και βγήκαν σε χρώματα ουράνιου τόξου σε οθόνη βίντεο τηλεόρασης. Κάθε φορά που πατάτε το διακόπτη, ένα μικρό άγγελάκι λειώνει την καρδιά του και γίνεται ένα μικρό σιδεράκι στον περίεργο κόσμο της λάμπας. Κάθε φορά που άκοιτε τον άνεμο να χτυπάει τα πατζούρια σάς πολιορκεί, σάς άπλώνει τό χέρι με τη μικρή καρδιά του, φτιαγμένη από πέτρες γαλανού άστερισμού.

Εύη-Κώστας-Ρίτα

Στάχτες

Βρέχει. Κονιάκ και μπλούζ. Τσιγάρο και φαντασία. Φαντάσου λέει, δεν υπάρχουν πιά πολυκατοικίες, αστυνομία, καθηγητές, ύπουργοί. Δεν υπάρχουν αυτοκίνητα, έφορία, ξενοδοχεία, φυλακές, ψυχιατρεία, σχολεία. Δεν υπάρχει στρατός. "Ξεκίνα τη μέρα σου με βιτάμ". Ο κόσμος πίνει δεμέστιχα". Μείναμε στην άνηφορά από λάστιχο. Τρέφομαι έδω και καιρό με γύρη. "Η μέ ρίγη. Λείπεις. Μου λείπεις. Τό κερί στράβωσε λίγο. Μία φωτογραφία με κυττάει πίσω από την κλειδαρότρυπα. Φωτογραφίσαι τα λουλούδια για να μας μείνει η ανάμνηση τους όταν αυτά δεν υπάρχουν. Τά κοχύλια τά κλείσαμε σε έπιμελώς σφραγισμένα, άποστειρωμένα βαζάκια. Ή τελευταία μέρα του Μάρτη. Είναι δύσκολο να κινήσεις τά μέλη σου. Είναι μουδιασμένα από καιρό. Όλοι είμαστε μουδιασμένοι από καιρό. "Αν... Καρικατούρες ανθρώπων. Τρέχουμε άμήχανα στα λιβάδια. Πάμε να "δοίμε την έξοχη". Έμεις ζούμε στην πόλη. Χώρους που θα έπρεπε να τους ζούμε, τους επισκεπτόμαστε. Πόσο άλλόκοτα μας φαίνονται τά λουλούδια. Κι όμως τ' άγοράζουμε... Δεν γνωρίζουμε τά δένδρα, τά πουλιά, τά λουλούδια, τά χόρτα. Μόνο χοντρά-χοντρά: πεύκα, έλατα, λεμονιές (αν και όταν δεν έχουν καρπούς, τις μπερδεύουμε με τις πορτοκαλιές, τις νερατζιές, τις μανταρινιές)-τά σπουργίτια, τά χελιδόνια και τά πουλιά που ζούν στα κλουβιά-είδη άνθρωπων-λείων μαργαρίτες, άνεμώνες... από χόρτα άστα να πάνε. Ναί, είναι αλήθεια. Ή φύση μας φοβίζεται. Δεν την ξέρουμε και έτσι την φοβόμαστε. Φαντάσου... Μία καλύβα σ' ένα δάσος κοντά σε ποτάμι... Ή μία καλύβα στη θάλασσα. Να βρίσκες μόνος την τροφή σου. Τώρα πλαστικά πακετάκια με φρούτα, κρέατα, λαχανικά κι αισθήματα. Άκόμα κι η βροχή είναι δηλητήριο. Θεϊκό δξύ. Ή ζωή μας έγινε ένα μίγμα από δξύ. Ο Παρνασσός μας φοβίζεται, την Άκαδημία την περνάμε αδιάφοροι. Αυτοκίνητα πάνε κι έρχονται. Σε κάποιο μπάρ... μία φάλτσα όρχήστρα. .... καπνοί και οινόπνευμα. Πώς μάθαμε να είμαστε έτσι;

Κώστας Στοφόρος

ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΣ

- για ένα Ίωντανό βιβλιοπωλείο
- Μετάνοι 62 - στον Χολαργό (πρώτη παράσταση της Μεσοχείμων - 3^η ΣΤΑΤΗ)

- για όσους χυρεύουν τό άλλο...

- ΦΥΣΙΚΑ ΧΑΜΗΛΕΣ ΤΙΜΕΣ (ανωτέρω εικονίζεται ο ευτυχής βιβλιοπώλης)

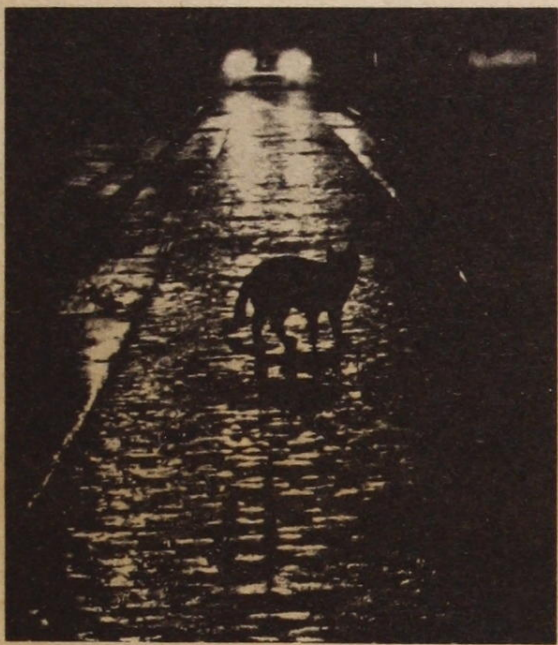

Υπήρχε ακόμα ήλιος

Μάντεψε, κόπιασε, νοιώσε. Από την άλλη μεριά είμαι ό ίδιος.

"Ένα καταπράσινο πάρκο. Πρωί. Τά λουλουδια βάραιναν από την πάχνη. Ξύπνυσα ξυλιασμένος. Τά ρούχα μου ήταν μούσκεμα από την ύγρασία. Σηκώθηκα κι άρχισα νά τρέχω γιά νά ζεσταθώ. Βρέθηκα σ' ένα δάσος από θεόρατες λεύκες. Στή μέση του δάσους ήταν μιά λιμνούλα καί δίπλα της ένα παλιό καφενείο.

"Ένα τσαϊ μέ κονιάκ ήταν ότι έπρεπε. Μπήκα στό καφενείο. Χωρίς νά ξέρω γιατί - σίγουρα όχι από τό κύο-μέ έπιασε ένα ρίγος. Μιά παράλογη αίσθηση του φόβου. 'Ο καφετζής άγουροξυπνημένος καθάριζε φλυτζάνια καί ποτήρια. Του παράγγειλα. "Πολύ κύο σήμερα" μου είπε. Πρίν τελειώσει την κουβέντα του τό καφενείο γέμισε. Φασαρία, καπνοί, τράπουλες. Καί τό πιό περίεργο: όλα τά πρόσωπα έμοιαζαν παράξενα μεταξύ τους. Σέ χοντρή, λιγνή, κοντή καί ψηλή έκδοση. Οί άνθρωποι διέφεραν αλλά τά πρόσωπα τους ήταν ίδια. Μέ διαφορετική έκφραση, ίσως, αλλά ίδια. 'Εγώ ένοιωσα στά μέλη μου ένα παράξενο μούδιασμα. Πήγα νά μιλήσω, αλλά μιά άναρθρη κραυγή βγήκε από μέσα μου. Λόγια χωρίς νόημα. Κυττάχτηκα στόν καθρέφτη καί φρίκισα. Είχα γίνει ένας μεγάλος γάτος μέ πράσινα μάτια. Κανελλής καί άσπρος. 'Εβγαλα ένα ούρλιαχτό, ένα δυνατό νιαούρισμα. 'Ο καφετζής μέ πέταξε έξω χτυπώντας με, μέ την σκούπα. "Ούστ παλιόγατα".

Δάσος δέν υπήρχε πιά! Ούτε λιμνούλα. Μόνο μιά τεράστια λεωφόρος μέ θεόρατα εργοστάσια σπαρμένα άκατάστατα από τίς δυό μεριές της. 'Ο καιρός ήταν ζεστός, ή άσφαλτος έβραζε. Γουργούρισα από ευχαρίστηση. 'Εκείνη άκριβώς τή στιγμή συνειδητοποίησα ότι όλα τά βλεπα άσπρόμαυρα.

Προχώρησα πρός τά εκεί πού πίστευα ότι ήταν ή 'Αθήνα. Βρέθηκα σέ μιά άκρογιαλιά. 'Εκεί τρελλάθηκα από την άγωνία μου. Σέ μιά φοβερή πολυκοσμία, όλα τά πρόσωπα (άντρικά καί γυναικεία) ήταν καί πάλι τά ίδια. "Ένα σκυλί μέ πήρε στό κυνήγι. Σκαφάλωσα μέ άπίστευτη εύκολία γιά τό άγύμναστο σώμα μου σ' ένα δέντρο. Τό σκυλί δέν μπορούσε. Γάυγιζε από κάτω άρκετή ώρα, μέχρι πού κουράστηκε κι έφυγε.

"Ένοιωθα τρομερή πείνα. 'Αλλά δέν ήξερα τί νά κάνω. Μετά θυμήθηκα τίς γάτες πού σκάλιζαν τά σκουπίδια. Βρήκα ένα σωρό καί πήγα κι εγώ. 'Ανακάλυψα ένα υπέροχο ψαροκόκκαλο καί τό καταβρόχθισα μέ βουλιμία.

"Όλα είχαν μιά πιό έντονη γεύση καί μυρωδιά. Τόσο πού ποτέ πρίν δέν είχα νοιώσει στην ζωή μου. Ξαφνικά είδα κάτι πού μέ παραξένεψε: ένα κορίτσι καθόταν σέ ένα πεζούλι γεμάτο άγριοτριανταφυλλίες καί τό πρόσωπο του ήταν τόσο διαφορετικό. 'Εκείνο τό πρωί είχα δει έκτοντάδες άνθρώπους μέ ίδια πρόσωπα καί αυτό τό κορίτσι ήταν παραφωνία. "Άνθρωποι από όλες τίς τάξεις, τά επαγγέλματα καί τά φύλλα ήταν ίδιοι. 'Απόρησα πού κανένας δέν την πρόσεχε έτσι πού ήταν σάν τή μύγα μεσ' στό γάλα. Την πλησίασα φοβισμένος, όπως είναι φυσικό. 'Εκείνη τή μέρα όλοι, άνθρωποι καί ζώα, μέ είχαν κυνηγήσει καί πληγώσει. Εέχε ένα γλυκό πρόσωπο καί τελείως διαφορετικό ντύσιμο (ξέχασα νά σάς πώ, πώς έκτός του ότι όλοι ήταν ίδιοι, φόραγαν καί τά ίδια ρούχα, άσπρα ζιβάγκο, μαύρα παντελόνια, άσπρα παπούτσια καί μαύρα γυαλιά). 'Ανακάλυψα ότι δέν ήμουνα εγώ πού δέν έβλεπα χρώματα,

Η ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ «ΣΤΡΟΦΗ»;

ήταν ό κόσμος γύρω πού ήταν άσπρος καί μαύρος, μιά καί δέν ήμουνα, όπως έχετε καταλάβει, ένας συνηθισμένος γάτος. Φύση, λουλούδια δέν υπήρχαν, ή θάλασσα ήταν γκρίζα, τά πρόσωπα των ανθρώπων τόσο χλωμά πού έμοιαζαν κάτασπρα - σάν πεθαμένα.

Τό κορίτσι φορούσε πολύχρωμα ρούχα, ροδοπέταλα σκέπαζαν τά μαλλιά του καί τά μάγουλα του ήταν κόκκινα. Τά μάτια του σέ άφόπλιζαν. 'Ανάδιναν μιά υπέροχη καί έκτυφλωτική λάμψη. Κι' εκεί πού καθόταν-πώς δέν τό είχα προσέξει - ήταν τό μοναδικό μέρος πού φύτρωναν λουλούδια.

"Όλοι πέρναγαν σάν κουρδισμένοι μπροστά μας. Πώς κανείς τους δέν είχε προσέξει την χτυπητή διαφορά; Κάθησα δίπλα της καί την κυτούσα. Μέ κοίταξε κι αυτή. "Ένοιωσα τό βλεμμα της νά διασχίζει μέ όρμή τόν άμφιβληστροειδή μου, νά προχωράει στό όπτικό νεύρο καί νά εισχωρεί στό μυαλό μου. "Έμεινα σάν ύπνωτισμένος. "Άρχισε νά μου χαϊδεύει τό κεφάλι. Μετά μέ πήρε στην άγκαλιά της καί συνέχισε νά μέ χαϊδεύει. Είχα βρει μιά υπέροχη ζέστη ανάμεσα στά πόδια της, έτσι πού ό καιρός είχε ξανά κρυώσει. Γουργούριζα από ευχαρίστηση, στριφογυρνούσα πάνω στους μηρούς της,

Μετά από λίγο κατάλαβα ότι έξακολουθούσα νά πεινώ. Την κοίταξα στά μάτια. Τό κατάλαβε... Ξεκούμπωσε τό πουκάμισο της καί μου έδωσε τό βυζί της γιά νά πιώ γάλα. "Ηπια πολύ καί τεντώθηκα από ευχαρίστηση κουνώντας καί την ούρά μου. Μέ σήκωσε στά χέρια της καί μέ έβαλε στό καλάθάκι του ποδηλάτου της. "Θέλεις νά έρθεις στό σπίτι μου;" Τής έγνεψα πώς ήθελα. Καί ξεκίνησαμε. Τά αυτοκίνητα, τά φορτηγά κι οί μηχανές πέρναγαν ξυστά δίπλα μας σάν νά μήν μάς έβλεπαν. Σάν νά ήθελαν νά μάς σκοτώσουν ...

Φτάσαμε σ' ένα μέρος γεμάτο ούρανοξυ -στες- γκρίζους. 'Ανάμεσα τους ξεχώριζε ένα μικρό άσπρο σπιτάκι σάν βγαλμένο από κάποιο Κυκλαδίτικο χωριό. Είχε ένα μεγάλο κήπο μέ δέντρα, λαχανικά καί λουλούδια. Μπήκαμε μέσα. "Βλέπεις γατούλη έχει ένα δωμάτιο αλλά δέν μου χρειάζεται περισσότερο". "Ηπιαμε πορτοκαλάδα, αυτή άπ'τό ποτήρι της κι εγώ από ένα πιατάκι. 'Ανακάλυψα ότι υπήρχε ακόμα ήλιος, όταν κύταξα από τό μπλέ παράθυρο της. "Επεφτε κόκκινος, βάφοντας ρόζ τούς άσπρους τοίχους μέ τίς ζωγραφίες.

Πήρε την κιθάρα της από μιά γωνιά κι άρχισε νά παίζει. Μιά τρυφερή συγκίνηση διαπέρασε όλο μου τό γατίσιο σώμα. Ένα δάκρυ φύτρωσε στην άκρη του ματιού μου. "Επαιζε καί μου μίλαγε μέχρι πού ό ήλιος έκανε όλο του τόν γύρο, γύρω από τή γή καί βγήκε πάλι κόκκινος από τό άλλο παράθυρο, βάφοντας πάλι ρόζ τούς άσπρους τοίχους μέ τίς ζωγραφίες...

Μετά ξάπλωσε νά κοιμηθεί. Μέ έχωσε καί μένα κάτω από τίς κουβέρτες μέσα στή ζεστή άγκαλιά της. Μιά κραυγή άκούστηκε από τόν κήπο καί πεταχτήκαμε γρήγορα έξω. "Ήταν ή μιμόζα. Κάποιος της είχε σπάσει ένα κλαδάκι καί έκλαιγε. Τόν είδαμε νά εξαφανίζεται πίσω από την στροφή του δρόμου. "Ήταν ακόμα ένας γκρίζος άνθρωπος.

Κάθησε στά σκαλάκια καί έκλαιγε. "Ένα δάκρυ της έπεσε πάνω μου καί ένοιωσα μιά περίεργη αίσθηση. Αυτή σταμάτησε νά κλαίει καί μέ κύταξε μέ έκπληξη. Μέ πήρε από τό χέρι καί μέ πήγε μέσα στό σπίτι μπροστά στόν καθρέφτη. Είχα ξανά τό πρόσωπο καί τό σώμα μου.

Δέν ήμουνα πιά γάτος...

Κώστας Στοφόρος

Θά μπορούσε

νά ήταν άσήμαντο

'Ακριβώς ποιός την έφερε δέ φρόντισε φαινεται νά τό μάθει κανείς. 'Ο χώρος όπου τοποθετήθηκε δέ χρησιμοποιόταν, ένας φωταγωγός σχεδόν τυφλός. 'Απ' όλες τίς πλευρές του ύψώνονταν πολυκατοικίες μέ 8 καί 9 όρόφους πού λές από τό πείσμα δέν άφησαν τόν ήλιο νά περάσει. Μόνο μιά σκοτεινή γριά είχε μιά τρύπα άς τό πούμε παράθυρο στό φωταγωγό. Αυτή είδε πρώτη τό φριχτό γεγονός. 'Ενώ σιδέρωνε μέ βαριεμάρα άκουσε φτερουγίσματα καί κραυγές πόνου, ήταν σά νά παίρναν τή ζωή από κάποιον. Τότε είδε ένα νέο καί μιά γριά μάλλον ή μητέρα του- νά μαδάν κυριολεκτικά ζωντανή μιά πέρδικα. 'Η γριά βλέποντας αυτή τή σκηνή δέν άντεξε άλλο καί τούς φώναξε.

- Τί κάνετε τή μαδάτε ζωντανή;

- "Όχι άπλώς τίς βγάζουμε τά φτερά γιά νά μή μπορεί νά μάς ξεφύγει. 'Η νέος καί ή γριά έφυγαν καί παράτησαν μόνο του τό ζωντανό στό κρύο φωταγωγό. Αυτό έμεινε καρφωμένο στό μέρος όπου τό άφησαν. Τό βλέμα του ήταν γεμάτο παράπονο. Λές κι έκλαιγε γιά τή παλιά ξενοίαστη ζωή που είχε ζήσει.

- Δέ περίμενα τόση άπονιά από τό κόσμο. "Όλοι θέλουμε φτερά νά πετάξουμε νά φύγουμε άπ' αυτό τόν ψεύτικο καί άνήλιαγο τάφο. Αλλά αυτό βέβαια συμβαίνει μόνο γιά τούς ανθρώπους. 'Η γριά ξαναγύρισε στό κόσμο της μέσα στά βάσανα της καθημερινότητας. Τήρε νά μπλώσει τά χιλιοπαλωμένα της ρούχα, σ'αυτή τή φυλακή έπρεπε πάντα νά έχει κάτι νά κάνει.

Σιγά σιγά ή γριά όλο καί πλησίασε τή πέρδικα καί σέ λίγο διάστημα άρχισαν νά δένονται. 'Η πρώτη δουλειά της γριάς κάθε πρωί ήταν νά κοιτάζει τί κάνει καί μετά της έριχνε φαί. "Ετσι έγινε καί εκείνη τή μοιραία μέρα. 'Η γριά κοίταξε από τό παράθυρο αλλά δέν ήταν όπως κάθε μέρα... 'Η πέρδικα είχε πεθάνει δέν είχε άντέξει στόν φωταγωγό.

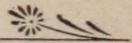
Μέ μίσος γιά τή ζωή βγήκε στους δρόμους ήρθε άντιμέτωπη μέ τούς άνθρώπους. 'Αλλά όπως συνήθως αυτοί της ψαλίδισαν τά φτερά. Γιά όποιον "άνθρωπο" ένδιαφέρεται ή γριά πέθανε ύστερα από δυό μήνες από μελαγχολία στό ψυχιατρείο.

Χρυσόστομος Στοφόρος

ΤΡΙΣΗΜΙΣΗ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Τυνα αφτι μας θαπρεπε ναταν αναποδα
Να κοιταζει προς τα μεσα
Ωστε νακουμε και λιγα απαφτα
που λεμε
Ετσι θακουγαμε και λιγότερα
απτους αλλους.

Αγαπα τους μεγαλους επαναστατες
Αλλα γιατι να τους ζηλεβεις;
Ειναι τρομερα μονοι
κι εξισου μεγαλοι φασιστες
Το ζητημα μας ειναι αν δικιολογουνται
η αν κλαινε.

Αφτος που λεει "Ειμαι φιλος σου"
μην τον πιστεβεις
Αφτος που λεει "Ειμαι εχθρος σου"
μην τον πιστεβεις"
Το σωσιβιο
ερχεται απο κει που δεν το περιμενεις

Γρηγορης Γρηγοριαδης
Χαλαντρι - Απριλης '82.

...Καί δέ μίλησε κανείς, τέτοιες ώρες τί νά πείς. Πάντως πολύ θά τό ήθελε. Τί νά γίνε, όμως; Ήταν ή μυρωδιά τών γιασεμιών ή τό πολύ κρασί ή μήπως τά όνειρα πού είχε δει τό προηγούμενο βράδυ; Όλα τόσο σιωπηλά κι άνεξιχνίαστα. "Καί πώς νά τόν βρίσεις καθαρά μα όταν έχει κάσει είκοσι χρόνια στή φυλακή";, όπως λέει κι ό Μανόλης. Στό νησί τού όνείρου θαμένοι γιά πάντα, περιμένουμε. Οί σταγόνες. Πέφτουν μία-μία στό νεροχύτη.

Σέ άργή κίνηση: τό πόδι τεντώνεται καί κλωτσάει μέ βία τή μπαλλα. Τά πλήθη συνεπέρνονται, ούρλιαζουν στίς εξέδρες. Ο ταύρος πέφτει ματωμένος στήν άρένα, ό μονομάχος μέ μία τελευταία μαχαιριά αποτελείώνει τόν αντίπαλό του, ό αυτοκράτορας τόν στεφανώνει. Μιά γυναίκα σέ κόκκινο φώς γυμνή ξαπλωμένη, άκουμπάει τό κεφάλι της στό χέρι της. "Ένας νεκρός στρατιώτης στήν ίδια στάση. Οί θεατές χειροκροτούν τήν υπέροχη ήθοποιό, αύριο στίς εφημερίδες, οί κριτικοί θά τήν επαινέσουν.

Περιμένω στή γωνία, μέσα στό κρύο, μέ τό τσιγάρο στό στόμα. Κόβω βόλτες, πάνω κάτω. Έντελως ξαφνικά, ξέχασα τί γύρευα σ' αυτή τή γωνία. Τά αυτοκίνητα μέ τύφλωναν μέ τούς προβολείς τους. Ξεκίνησα γιά τό πάρτυ, μέ υποδέχθηκαν μουδιασμένα. "Δέ σέ περιμέναμε" μου εξήγησαν. Κάθισα στό πιάνο καί άρχισα νά παίζω. Κάποιος μούφερε ένα κονιάκ.

Οδυτήρια ό προπονητής τούς έκανε επιπλήξεις. Ο στρατηγός ίκανοποιημένος από τήν εξέλιξη τής μάχης τούς έδωσε είκοσιτετράωρη άδεια. "Σηκώθηκε όταν ό ήλιος βρισκόταν ψηλά (ωστόσο ό ουρανός ήταν κόκκινος) καί προχώρησε πρός τό κάστρο. Μιά μπάντα έπαιζε κάπου μακριά κι ό ήχος της έφτανε σάν ψίθυρος".

Πήρα ένα μεγάλο κομμάτι ζαμπόν άπ' τήν πλατέλα κι άρχισα νά τό μασουλάω. Βγήκα στό μπαλκόνι, τά μάτια μου είχαν γεμίσει δάκρυα. Άπ' τούς καπνούς; Καί πάλι στή γωνία, κλωτσάω ένα πετραδάκι. Μετανοιώνω. Τό μαζεύω καί τό χώνω στή τσέπη μου. Τά αυτοκίνητα μέ τύφλωναν μέ τούς προβολείς τους. Ήρθες στήν ώρα σου. Φιληθήκαμε. "Μπήκε στό κάστρο γυμνή. Κι εκεί βασίλευε τό ίδιο κόκκινο φώς. Προχώρησε. Ήταν (ή έμοιαζε) έντελώς έρημο. Σ' ένα δωμάτιο βρήκε ένα υπέροχο γαλάζιο φόρεμα. Τό φόρεσε".

Ο δάσκαλος έπαίνεσε μπροστά σέ όλη τήν τάξη τόν καλό μαθητή. Μετά είχανε διάλεμμα. Ο αστυνόμος εύχαρίστησε τόν μικρό βιοπαλαίστή, πού άφού βρήκε τό πορτοφόλι, τό παρέδωσε στήν άστυνομία. Ο άρχηγός βράβευσε τήν όργάνωση βάσης πού υπερέκάλυψε τό πλάνο στρατολογήσεων.

Άρχισε νά βρέχει. Περπατούσαμε πιασμένοι άπ' τό χέρι. Μιλούσαμε γιά τά κυκλάμινα. Άνθρωποι περνούσαν δίπλα μας αδιάφοροι, μδς σκούνταν.

Ξαναμπήκα στό σπίτι. Χόρευαν. Προχώρησα καί πάλι πρός τό άνοιχτό πιάνο. Τό κονιάκ μου, μέ περίμενε. Τό ήπια μονορούφι καί ξαναγέμισα τό ποτήρι μέχρι έπάνω, τό ήπια κι αυτό. Τό ένοιωσα σιγά-σιγά νά επιδράει πάνω μου.

Ο παλαιστής μέ μία φοβερή λαβή έβγαλε νόκ-άουτ τόν αντίπαλό του, ό Μίκυ έβγαλε τό πιστόλι του: "Μαύρο φάντασμα, αυτή τήν φορά δέν τή γλυτώνεις".

Φορώντας τό γαλάζιο φόρεμα, μπήκε στήν άδεια τραπεζαρία. Πλούσια έδέσματα τήν περίμεναν πάνω στό μακρόστενο ξύλινο τραπέζι. Τό αγαπημένο της κρασί "LAKRIMA KRISTI" (τά δάκρυα τού Χριστού), από τ' άμπέλια τού Βεζουβίου, τσιγάρα από αυτά πού κάπνιζε: στριφτά μέ καπνό άρωματισμένο μέ ρούμι". Σού τρα-

γούδαγα. Φιληθήκαμε πολλή ώρα στό στόμα. Καθήσαμε στό παγκάκι μας, εκεί στό μικρό παρκάκι. Τά μάτια σου έλαμπαν μέσα στή νύχτα.

Μουσική τών PINK FLOYD, από παλιούς τους δίσκους. Όλοι μέσα στό σπίτι μοιάζουν σάν κοιμισμένοι ή πεθαμένοι. Κανέναν ήχο, εκτός από τή μουσική καμμία κίνηση. Όλα πετρωμένα. Κουνιέμαι μέσα σ' αυτόν τόν κήπο μέ τ' άγάλματα. Ο χρόνος σταμάτησε νά κυλάει...

Ο πατέρας τού Ξανθοϋ άγοριού τό κλείδωσε στήν άποθήκη γιατί έκλεψε μία σοκολάτα άπ' τό περιπτερο. Καί τώρα βλέπουμε στό REPLAY τήν φάση γιά τήν όποία οί παίκτες της Α.Ε.Κ. ζήτησαν πένταλντυ. Πάρτε καί σεϊς μέρος στόν μεγάλο διαγωνισμό τού ROLL. Ο πρωθυπουργός άπαντώντας σέ σχετική έρώτηση, δήλωσε πώς... "Έκλεισε τό ραδιόφωνο καί άναψε ένα άπό τά τσιγάρα. Έβαλε κρασί σ' ένα ποτήρι καί τό δοκίμασε. Μετά άρχισε νά δοκιμάζει τίς λιχουδιές. Μιά παράξενη ζεστασιά τήν πλημμύριζε. Στό καλάθι οί λωτοί σάπιζαν. Θυμήθηκε τόν Όδυσσέα στήν χώρα τών λωτοφάγων. Λές; Δοκίμασε έναν. Πολύ γλυκός γιά τά γούστα της".

Στήν Άμοργό θυμάσαι; Κόβω ένα λουλούδι καί στό δίνω. Ένα άστέρι πέφτει. Κάνε μία εύχή. Στή γωνία περιμένω, τά αυτοκίνητα μέ τύφλωναν μέ τούς προβολείς τους. Δρόμοι άνωθωπάκια καί γραφεία. Όλα κοκκίνισαν. Οί καταστάσεις δύσκολες βλέπεις. Πρέπει, χρειάζεται νά κάνουμε καί λίγο MARKETING/DARLING/RING/BINGO/. Μπερδεύτηκα. Γράφω άσυαρτησίες. Είναι ίσως αυτό τό κόκκινο πού μου τά άναιρεί όλα... Άνάβω ένα τσιγάρο, μέ ήρεμεί κάπως. ΑΝΤΙΣΤΑΘΕΙΤΕ/Α Ν Τ Ι Σ Τ Α Θ Ε Ι Τ Ε. Αύτά τά κόκκινα σημάδια μπορεί νά ναι κι από αίμα/μπορεί νά ναι κι άπ' τό λιόγερμα πού χτυπάει στόν άπέναντι τοίχο... Συχνέφιασε. Τώρα έδω χωρίς αιδώ. Σκαρφάλωσα στήν σοφίτα καί άνοιξα τό μπαούλο. Ξεπήδησαν από μέσα οί άναμνήσεις. Διστάζω. Άσημένια κουδούνια άντηχούν μέ τή σιωπή. Άνάβω τή λάμπα καί κοιτάω τά χειρόγραφα. Σκέτη άπογοήτευση είσαι, μου φωνάζει τό μπαούλο. Παιχνίδι τής φαντασίας. Μου τό είχαν ξαναπει: έχεις ζωηρή φαντασία νεαρό μου.

"Κανείς δέν φαινόταν. Συνέχισε νά πίνει καί νά τρώει. Ψίθυροι έμπαιναν από τή μισάνοιχτη πόρτα καί χτύπαγαν στό τοίχο. Άνατρίχιασε. Προχώρησε μέ δειλά βήματα πρός τό μέρος πού άκούγονταν οί φωνές. Κανείς..."

Τά MAT παραταγμένα άπέναντι-πίνετε παγωμένη κόκα-κόλα, διάβασε-καί μετά κεφάλια άκισμένα στά δύο. Μέσα σέ έξαλλους πανηγυρισμούς ό Καστρινάκης πετυχαίνει άλλο ένα καλάθι. Είναι έλληνας ό Μπουμπλής; Τί επανάσταση καί κουραφέξαλα μου τσαμπουνάς; Δέν είσαι πιά π α ι δ ί, μου επιτέθηκε.

"Κάλπαζε μέ τό άσπρο άλογό του στό λειβάδι. Παντού άπλωμένη ή πρωινή πάχνη... Σκυφτός, κοιτούσε μπροστά, άφηνε τό άλογο νά τόν οδηγεί. Γύρω-γύρω τά βουνά εκλείναν τό όροπέδιο. Στό βάθος φαινόταν τό κάστρο".

Γιά πρώτη φορά πετύχαινα νά βγάλω μία μελωδία άπ' τό πιάνο. Γέλαγαν καί τσογκρίζαν τά ποτήρια. Μέ έπνιγαν. Αύτός ό κουλουριάρης μέ τά GITANES πολύ μου τήν έσπαγε.

Ο καπετάνιος τού άεροπλανοφόρου στέκεται χαμογελαστός μπροστά στό φακό... Η άλαζονία τού άποικιοκράτη στίς κινήσεις του. Μέ

χίλιες δυσκολίες άποθανάτισε μέ τήν μηχανή του τήν εκτέλεση. Μεγάλη έπιτυχία. Τώρα άλκοολικός στά τριάντα του μετράει τό μέγεθός της σέ κάποιο μπάρ τού Μανχάτταν.

Μου είπες:

...Οί άλλοι πάντα θά σέ βλέπουν σάν έναν διανοούμενο καί μόνο έγώ πού σ' άγαπώ: στά όνειρά μου μέσα έναν κρατούμενο.

Έτσι πού αν σ' αλήθεια ό έρωτας είναι καταπώς λέν "κοινός διαιρέτης" έγώ θά πρέπει νά μαι ή Μαρία Νεφέλη καί σύ φευ ό Νεφεληγερέτης.

Μου τό άπάγγελτες γλυκά, χαϊδεύοντάς μου τό κεφάλι. Τά μάτια σου, τά μάτια μου είχαν βουρκώσει. Σ' άγαπάω.

"Ξεπέζεψε μπροστά στό κάστρο. Ένοιωσε κι αυτός τό κόκκινο φώς. Δέν άργησε νά τήν ανακαλύψει. Κοιτάχτηκαν μέ έκπληξη. Δέν γνωρίζονταν. "...Είσαι ό ιδιοκτήτης; Συγγνώμη, αλλά...". "Καί έγώ περαστικός είμαι έδω. Μέ κυνηγάνε".

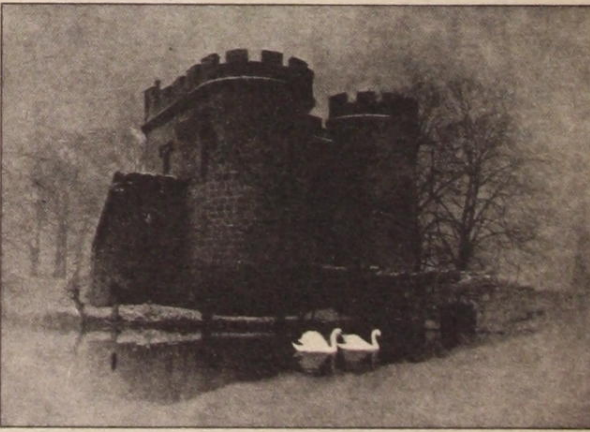
"Μόρεσες; άναρωτήθηκα. Ξεκινήσαμε γιά τό σπίτι. Στούς δρόμους ή κίνηση ήταν τρομερή. Στριμωχτήκαμε καί μεϊς στό λεωφορείο τού Χανδρίου.

Δέν άντεχα άλλο εκεί μέσα. Δέν μπορούσα καί νά φύγω. Πού νά πήγαινα; Πάνω στή στιγμή σέ συνάντησα. Μ' άρέσεις μου είπες. Καί μένα. Άγκαλιαστήκαμε. Η στιγμή έμεινε μετέωρη.

Οί φωνές σταμάτησαν. Οί βουλευτές όρθιοι χειροκροτούν τόν πρωθυπουργό, οί φίλαθλοι χειροκροτούν τόν παίκτη πού άποχωρεί τραυματισμένος.

"Γιατί σέ κυνηγάνε; Ποιός είσαι πώς βρέθηκες έδω;". "Δέν μπορώ νά σου πω τίποτα" τής άπάντησε. Κάθισε κοντά της στό τραπέζι. "Μπορώ νά τσιμπήσω κάτι;". "Καί βέβαια, κι έγώ είμαι ξένη έδωπέρα".

Νά φύγω, νά φύγω... Δέν άντέχω άλλο. Γιατί κάθομαι έδω; Δέν έχω νά πω τίποτα μέ τούς φίλους μου, τίποτα, κανείς. Δέν σέ είχα συναντήσει άκόμα, όνειρευόμουν. Δέν είχε έρθει άκόμη τό πλήρωμα τού χρόνου. Νά βγώ από τό κουκούλι μου νά γίνω πεταλούδα. Κύματα μέ γέμιζαν. Δάκρυα. Ζεστά, λυτρωτικά. Ένοιωθα τά ρυάκια νά κυλάνε άργά στά μάγουλά μου. Στό δωμάτιο-κιβωτό, μέσα στό πρωτοβόρχι: οί δύο μας. Σου ξεδιπλώνω τίς φαντασίες καί τούς φόβους μου. Δυό τροχιές πού συναντήθηκαν μέσα σέ τόσους πλανήτες.

Η κάμερα θολώνει τήν εικόνα. Πέφτουν οί τίτλοι, άνάβουν τά φώτα τού καλοκαιρινού κινηματογράφου. Κρατιόμαστε άπ' τό χέρι, κολημένοι στίς καρέκλες περιμένοντας τόν κόσμο νά φύγει. Σέ λίγο βγαίνουμε πάλι έξω στή κίνηση. Πώς σου φάνηκε ή ταινία, σέ ρωτάω.

ΚΥΚΛΟΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΖΗΤΗΣΕΩΝ

Αφιερωτική εισήγηση από τους:
Γ.Σ. Μεταξά και Γ.Σ. Σκαρβέλη

1) Ενάντια σε μερικές παρεξηγήσεις

Έχει γίνει σχεδόν μία "μόδα" (επικίνδυνη, στο βαθμό που συσκοτίζει κάποια προβλήματα και κάποιες πραγματικότητες) η αναφορά στην Οικολογία, τα οικολογικά προβλήματα, το οικολογικό κίνημα κ.λ.π.

Αιφνίδια, διαπιστώθηκε ότι η "οικολογική καταστροφή" καθώς και μερικά όξυνμένα κοινωνικά προβλήματα (ένταση στη ζωή μας, γιγαντισμός των πόλεων, κατανάλωση για τη κατανάλωση, στείρα εργασία, κοινωνική απομόνωση κ.ά.) φτάνουν σε όρια σημεία.

Θα ήταν έθελοςυφλία να στραφούμε σε κάποιους άδριστους έξορκισμούς και άγονες διαμαρτυρίες ενάντια σε μία πραγματικότητα, που την αναπνέουμε μέσα απ'τόν βρώμικο αέρα, την τρώμε με τα πλαστικά τρόφιμα και τη βιώνουμε όδυνηρά μέσα απ'τήν παράλογη οργάνωση της καθημερινής ζωής και την "μιζέρια της επιβίωσης".

Τα "μέσα έννημέρωσης", συνήθως εξαρτημένα από συμφέροντα έντελως άσχετα με την πραγματική έννημέρωση και πληροφόρηση, το μόνο που κάνουν, είναι να προβάλλουν με ιδιαίτερο θόρυβο κάποιες μολύνσεις και καταστροφές και ν'αναφέρονται σποραδικά σε μερικές κινητοποιήσεις (διαμαρτυρίες για άεροδρόμια ή απόβλητα εργοστασίων, αντιπυρηνικές διαδηλώσεις κ.λ.π.). Εκτός από λίγα άρθρα ή λίγες συστηματικές μελέτες, οι (σκόπιμα ή από έλαφρη συνείδηση) παραπλανητικές αναφορές στα οικολογικά προβλήματα και το οικολογικό κίνημα, άγνοούν επίμονα την μορφή, την έκταση και τα βαθύτερα αίτια αυτών των προβλημάτων, καθώς και τον κοινωνικό και πολιτικό τους χαρακτήρα. Το ίδιο γίνεται με το περιεχόμενο, τα όρια και τις δυνατότητες της οικολογίας.

2) Από την Επιστήμη στην Πολιτική Οικολογία

Η Οικολογία είναι μία σχετικά νέα επιστήμη, που βασικά μελετάει τις σχέσεις ανάμεσα στα ζωντανά όντα (οργανισμούς) και το περιβάλλον τους.

Συνοπτικά εξετάζει:

- Τά έμβια είδη, φυτά και ζώα, που ζουν σ'ένα οικόσυστημα (δάσος, λίμνη κ.λ.π.).
- Τό άνόργανο περιβάλλον τους (βράχοι, νερό, έδαφος, άνεμοι κ.λ.π.).
- Τήν ενέργεια που προσλαμβάνεται από τόν ήλιο και μετατρέπεται σε άλλες ενεργειακές μορφές.
- Τούς κύκλους (του νερού, του άξυγού κ.λ.π.) που συναντάμε σ'ένα οικόσυστημα.
- Τίς άνταλλαγές ανάμεσα σε γειτονικά οικοσυστήματα και τελικά,
- Όλες τίς σχέσεις ανάμεσα στα παραπάνω.

Πέρα, όμως, από την φυτική και ζωική Οικολογία, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει ή ανθρώπινη οικολογία, δηλαδή ή μελέτη τών αν-

θρώπων (άνθρώπων κοινωνιών) μέσα στο χώρο και τό Περιβάλλον. Η μελέτη αυτή βρίσκεται άκόμη στα πρώτα της βήματα και τό έργο της είναι εξαιρετικά δύσκολο, έπειδή ό άνθρωπος είναι τό μόνο από τά ζωντανά όντα, που κινείται τόσο στο φυσικό όσο και στο τεχνητό (ή ήμιτεχνητό) περιβάλλον, που έφτιαξε ό ίδιος με τόν πολιτισμό. Έτσι ή Οικολογία του ανθρώπου, κατ'ανάγκη διασταυρώνει Φύση με Πολιτισμό - Ιστορία και έπομένως είναι Πολιτική Οικολογία.

Στίς μέρες μας, όπου κυριαρχεί, πλανητικά σχεδόν, ό Δυτικός Πολιτισμός μ'όλες του τίς "ένέργειες" και παρενέργειες, μπορούμε νά διακρίνουμε δύο περιπτώσεις, όπου ή πολιτική οικολογία παίρνει έφαρμοσμένη μορφή:

α) Η πρώτη σχετίζεται με τόν περιβαλλοντικό σχεδιασμό και προγραμματισμό, που έπιχειρείται από τά (διαφόρων τύπων) βιομηχανοποιημένα κράτη. Υποτίθεται ότι με τόν σχεδιασμό αυτό προσπαθούν νά λύσουν τά όξυνμένα προβλήματα περιβάλλοντος και κοινωνικής οργάνωσης, που ή ίδια ή δομή και λειτουργία αυτών τών κρατών δημιούργησε. Δέν θεωρούν, όμως, σε καμία περίπτωση τόν τωρινό "βιομηχανικό τρόπο παραγωγής" και τίς "άξίες" ή "ανάγκες" του σάν ένα σοβαρό πρόβλημα καθ'αυτό.

β) Στόν αντίποδα αυτής της θεώρησης σάν μία θεωρητική και πρακτική ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ άπάντηση της κοινωνίας, βρίσκεται στο οικολογικό κίνημα, που προέρχεται "απ'τά κάτω" και δέν έχει σχέση με καμία "άνωθεν" θεσμοθετημένη "προστασία περιβάλλοντος" ή κρατική "οικολογική λύση".

Στούς κόλπους του οικολογικού κινήματος συναντάμε ποικιλία άπόψεων καθώς και διαφορές στίς πολιτικές έπιλογές που κάνει στή πορεία του. Θεωρούμε, όμως, ότι στήν πιό ριζοσπαστική και έξελιγμένη μορφή του άμφισβητεί συνολικά τήν σημερινή οργάνωση παραγωγής και τήν δομή τών κοινωνιών καθώς και τίς (έξαντλημένες πιά) δυνατότητες τών παραδοσιακών πολιτικών έπιλογών δράσης. Θεμελιώνει, έτσι, και περνάει σε πράξη μία ΝΕΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, που για πρώτη φορά ρητά και ξεκάθαρα νά αναγνωρίζει τόν άνθρωπο ταυτόχρονα σάν έμβιο, έμψυχο και δημιουργικό κοινωνικό όν, ένα όν που λογίζεται συμβολικά-γλωσσικά και "πράγει" πολιτισμό. Μία νέα πολιτική, που συνεπάγεται, μεταξύ άλλων, τήν εύκλινη και άβίαστη άνταλλαγή ύλης και ενέργειας με τό περιβάλλον, τήν οργάνωση της ζωής, της παραγωγής και της κοινωνίας πάνω σε άβιαστα έπιλεγμένες ανάγκες (άτομικές και κοινωνικές) κι'όχι στή βάση του κέρδους και της ιεραρχίας/έξουσίας, τήν άνοικτη κυκλοφορία τών πληροφοριών και τήν ίσοτιμία στή λήψη τών αποφάσεων. Άκόμη τήν έφαρμογή μις ουσιαστικά έναλλακτικής χρησιμοποίησης της τεχνολογίας στή βάση τών παραπάνω. Τό οικολογικό κοινωνικό κίνημα είναι επαναστατικό, στο βαθμό που άπαιτεί μία ριζική και ριζοσπαστική επανადόμηση της οικονομικής, κοινωνικής και επιστημονικοτεχνικής βάσης του Δυτικού Πολιτισμού. Τελικά, αυτή τήν νέα πολιτική και παιδεία θά μπορούσαμε (έστω προσωρινά) νά όνομάσουμε οικολογική αυτοδιαχείριση / αυτοδιεύθυνση.

3) Στόχοι/περιεχόμενο/διαδικασίες/μέθοδοι, τών συζητήσεων.

- Στοχεύουμε στήν σφαιρική διερεύνηση του "θέματος" ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ, προς κάθε κατεύθυνση καθώς και στήν ένεργοποίηση όσων ένδιαφέρονται γι'αυτήν.

- Ξεκινάμε με ύλικά, που βρίσκουμε στίς πιό διαφορετικές έπιστήμες και προβληματικές και χρησιμοποιούμε ίδιες/κλειδιά που συναντάμε στα όρια τών παραδοσιακών έπιστημονικών ταξινομήσεων κι'έτσι

"μ α σ τ ο ρ ε ύ ο υ μ ε "

όχι μόνο μία "θεωρία" αλλά και μία πρακτική παρέμβασης στή ζωή μας. Η "θεωρία" μας δέν άπαντά τελειωτικά σε κάθε έρώτημα, ούτε φιλοδοξεί νά είναι άυστηρή "έπιστήμη" και ή πρακτική μας αναλογεί στα έρωτήματα, που οι συζητήσεις μας, αλλά και ή ίδια ή ζωή μας,

δέχονται σάν πιό ουσιαστικά.

Μαθαίνουμε και ξεμαθαίνουμε, εξετάζουμε και επανεξετάζουμε λύσεις και διαλέγουμε σάν διαδικασία τήν συζητητική/κριτική μέθοδο:

Πιστεύουμε πως ή άνοικτη προβληματική, και ή "σκέψη που δέν σταματάει νά ρωτάει", άποτελεί τό ευγενικώτερο έφόδιο για τίς, πάντα προσωρινές, αποφάσεις μας και εκφράζει τό μέτρο της ευθύνης μας σάν άτομα, ομάδα ή κοινότητα.

Δέν θεωρούμε άπολύτως αναγκαίες για τόν προβληματισμό μας τίς έξειδικευμένες έπιστημονικές γνώσεις. Βέβαια εκεί που υπάρχουν, άκόμα καλύτερα, μία και μπορούν νά τεθούν ύπ' όψει και τών άλλων ένδιαφερομένων. Οι άοχικές/προκαταρκτικές συζητήσεις και συναντήσεις μας σχηματοποίησαν μία πρώτη ομάδα καθώς κι ένα γενικό πλαίσιο του άντικειμένου μας και του τρόπου προσέγγισής του. Πρέπει νά πούμε, πως δέν παρουσιάζεται ένα "έτοιμο πρόγραμμα", αλλά καλούνται όσοι ένδιαφέρονται νά τό φτιάξουν ενεργά μόνοι τους. Η προσπάθεια είναι άνοικτη σε όλους. Τό πλάτος και τό βάθος της προβληματικής διαμορφώνονται έλεύθερα. Κι'άκόμα, οι εισηγήσεις, τά κείμενα, καθώς και τυχόν αποφάσεις περαιτέρω δραστηριοποίησης, εκφράζουν πάντοτε έπώνυμα άτομα ή ομάδες συγκεκριμένων άτόμων, που μετέχουν στίς συζητήσεις.

Γ.Σ. Μεταξά και Γ.Α. Σκαρβέλης

από τόν

ΚΥΚΛΟ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΖΗΤΗΣΕΩΝ

στό

Βιβλιοπωλείο ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΣ

ΚΥΚΛΟΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΖΗΤΗΣΕΩΝ

Χολαργός, Μέτwnος 62

Βιβλιοπωλείο "ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΣ"

ΠΡΟΤΑΣΗ

για τούς μαθητές-μαθήτριες τών

ΛΥΚΕΙΩΝ

"Όσοι ένδιαφέρονται

νά φτιάξουν ΔΙΚΗ ΤΟΥΣ (ανεξάρτητη, ξεχωριστή) "οικολογική λέσχη"

μπορούν νά βρουν βοηθητικό ύλικό (βιβλιογραφία, θέματα για εξέταση, σύντομες και άπλές εισηγήσεις κ.λ.π.) στο βιβλιοπωλείο "ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΣ", όπου κάθε ΠΕΜΠΤΗ βράδυ στίς 8.30 γίνονται οι συζητήσεις μας.

και μία ιδέα για συνεργασία:

Μέ άφιεωρία τά διδακτικά σχολικά βιβλία ΒΙΟΛΟΓΙΑΣ (ιδιαίτερα τά κεφάλαια περί ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ), αλλά και ΦΥΣΙΚΗΣ, ΧΗΜΕΙΑΣ, ΙΣΤΟΡΙΑΣ, ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ κ.λ.π.

θά μπορούσε

νά ξεκινήσει απ'όσους ένδιαφέρονται, μία προσπάθεια νά ξαναδώμε κριτικά τό περιεχόμενο σπουδών όλης της Μέσης Έκπαίδευσης από τήν σκοπιά της Οικολογίας και νά κάνουμε ίσως και παραπέρα προτάσεις.

(Μία συνάντηση κάθε 7 ή 15 μέρες θάταν ίσως μία καλή άρχή. Ιδιαίτερα για τούς μαθητές Λύκειου, που δέν "άπειλούνται" από "Πανελλήνιες", έλπίζουμε πως μία-δυό ώρες κάποιοι Σαββατοκύριακου, δέν θάταν χάσιμο χρόνου).

Ειδήσεις απ' τό Χαλάνδρι

• Ήταν μιά φορά 10 μικροί νέγροι

....Τό χῶμα νά γίνεται σιγά-σιγά σκληρό, λείο σκόνη. Έννοούσαν νά περνᾶν ἀπό παντοῦ, νά χρησιμοποιοῦν ὅλο τό πλάτος, δέν μποροῦσαν ν' ἀκολουθοῦν τίς ροδιές τῶν ἄλλων. Στήν ἀρχή μέ εἶχε ἀπλά πειράζει: χαλάνε τά χορτάρια, τά λιατσάζουν. Κι ὅλα θά εἶχαν μείνει ἐκεῖ ἄν δέν ἤμουν ὑποχρεωμένη νά βλέπω κάθε μέρα αὐτή τή συμπεριφορά: τό παρᾶθύρό μου ἔβλεπε στήν ἀλάνα. Μοῦ ἀνέβαινε μέ τόν καιρό τό αἷμα στό κεφάλι: εἶχαν φτιάξει τρία "κανάλια" δίχως ζωή, τό χῶμα σάν τοιμέντο, ἀπ' ὅπου περνάγανε, καί μέ τάσεις ἐπεκτατικές γιά τίς δύο λουρίδες ζωῆς πού εἶχαν ἀπομείνει. Κάθε μέρα, κάθε μέρα. Δέν καταλάβαινα γιατί δέν περνᾶνε ἀπ' τό νοητό δρόμο, παρὰ ἀπ' ὅ, πού λάχει. Καί λέω λοιπόν κανείς δέν σκέφτεται ὅτι αὐτή ἡ ἀλάνα ποῦταν πέρσι γεμάτη ἀγριο-λούλουδα, φέτος θάνα νεκρή, καί τό καλοκαίρι ἐφιαλτική, ὁπρη σκόνη. Καί δέ μοῦ φαινόταν διόλου ἀσήμαντο αὐτό, καθώς πέραγε ὁ καιρός. Ήταν μιά μικρογραφία τῆς ζωῆς μας. Ἐγωῖσμός, ἀνευθυνότητα, πῶς θά τά βολέψω τώρα ἐγώ (οὔτε κἂν ἀργότερα ἐγώ), κι ὕστερα ἀναζήτηση εὐθυνῶν στούς ἰθύνοντες, νά ψηφίζουμε αὐτούς πού ὑπόσχονται νά διευθετήσουν τά πράγματα χρησιμοποιώντας τίς δικές μας χαμένες ἱκανότητες.

Τό κουβέντιασα μέ φίλους, μάζευτήκαμε τρία-τέσσερα άτομα, εἶπαμε νά φυτέψουμε δέντρα πεζοδρόμιο τῆς ἀλάνας, καί γιά νά ζωντανέψει καί γιά ν' ἀναγκαστοῦν τ' αὐτοκίνητα νά περνοῦν ἀπ' τοὺς δύο δρόμους ἀπό πατημένο χῶμα πού ὑπάρχουν. Ἡ δέντροστοιχία νά φράζει τό τρίτο κανάλι, περιφράζοντας τό νοητό χώρο τοῦ οἰκοπέδου.

Φυτέψαμε 5 λεῦκες καί μιάν ἀκακία. Τό πρῶτο εἰκοσιτετράωρο πῆγαν ὅλα ἐντάξει. Τό δεύτερο βράδυ κλέψαν τήν ἀκακία. Τήν τρίτη μέρα εἶδαμε ροδιές καί χνάρια γύρω στά δέντρα! Πάνω ἀπό δύο λεῦκες εἶχαν περάσει φορτηγά, τίς εἶχαν λυγίσει ὡς τή γῆ, τά δέντρα εἶχαν ξανασηκωθεί. Σέ μιά βδομάδα μᾶς εἶχαν σπάσει τίς δύο λεῦκες. Τή μιά ἀμάξι, καί τήν ἄλλη ΟΧΙ ΑΜΑΞΙ! (Γίνεται κάποιος νά περάσει, ἔτσι, καί νά σπάσει ἕνα δέντροκι; Συζητώντας πιθανά....) Σέ δύο βδομάδες οἱ λεῦκες ἐπιμένανε. Σπασμένες, ξεσπασμένες, εἶχαν πετάξει φύλλα. Οἱ δύο σπασμένες "ἡρωίδες". Ἐμεῖς μεγαλώναμε τίς λακκοῦβες τους, ποτίζαμε, φτιάχναμε πασαλάκια νά τίς περιφράξουμε. Κι ἦταν ὁμορφες. Μερικοί ἀπ' τή γειτονιά μᾶς βοηθάγανε. Μέχρι πού πρίν μιά βδομάδα σπᾶνε ξανά μιά λεύκα. Μιά γωνιακή, φουντωμένη στά φύλλα, ψηλή.... ΟΧΙ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ. Πάει νά πεῖ ἄνθρωπος. Τή νύχτα. Κατέβαλε προσπάθεια. Σταμάτησε τή βόλτα του γιά νά τό σπάσει. Ἐδοσε κόπο. Ἴσως ἔλεγε κάτι. Δίχως λόγο ἢ συμφέρον. Καί τήν πέταξε ἐκεῖ δά.

Ἐμεῖς προσπαθοῦμε νά ἐξοικειωθοῦμε. Ἴσως τά καταφέρουμε (ἂν καί δέ θάθελα). Ποιός φταίει γιά τή ζωή μας; Μᾶς ἔρχονται τόσο ξένα ἀλήθεια τό νέφος, τ' ἀπαίσια κτίρια, ἡ ἀπάνθρωπη πόλη; Τά φτιάξαν κάποιοι κακοί συμφεροντολόγοι κι ἐμεῖς εἴμαστε ἀνίσχυροι; Ἡ κακογουστιά μᾶς ἔχει μόνο ἐπιβληθεί; Μήπως βολεύομαστε μιά χαρά σ' αὐτόν τόν τυφλό ἐγωῖσμό "τῆς στιγμῆς" καί περιμένουμε νά φτάσει ὁ κόμπος στό χτένι, κι αὐτό γιά νά ψηφίσουμε αὐτόν πού θά μᾶς ἀπαλλάξει ἀπ' τά ἀποτελέσματα τῶν κατορθωμάτων μας; Δέ φταίμε σέ τίποτα; Ἀργότερα θά "αἰτούμεθα" οἰκολογικά μέτρα; Ἀπό τό κράτος; εὐθύνες.....

Ὡστόσο καί ἡ τελευταία λεύκα συνεχίζει νά ζεῖ.

Ἐπετα συνεχῆς.....

Χαρά!

Υ.Σ. Ὁ δήμος δίνει δωρεάν δέντρα γιά νά φυτέψουμε στά πεζοδρόμια.

• Πολιτιστικό κέντρο δήμου Χαλανδρίου φωτογραφικό τμήμα

Τό πολιτιστικό κέντρο τοῦ δήμου Χαλανδρίου, ἀνοίγει μέ τήν ἐκθεση αὐτή τίς ἐργασίες τοῦ φωτογραφικοῦ του τμήματος. Σκοπὸ τοῦ τμήματος, εἶναι ἡ ἐνασχόληση μέ τήν φωτογραφία σ' ὅλα τῆς τά στάδια.

Ἀπό δῶ καί μπρός, ὑπάρχουν ὅλα τά μέσα, καί ἠθική καί ὕλική ὑποστήριξη γιά νά γίνει μιά ἐκθεση. Ἐλπίζεται ὅσι σύντομα θά μπορεῖ νά διατεθεῖ σκοτεινὸς θάλαμος, καί ἄλλες τεχνικές βοήθειες ὥστε νά λυθοῦν προβλήματα πού ἀντιμετωπίζονται σήμερα.

Θέλουμε μέ τήν εὐκαιρία αὐτῆς τῆς ἐκθέσεως, νά συζητήσουμε μ' ὅσους ἐνδιαφέρονται γιά τήν φωτογραφία, ἀλλά καί γιά τήν ὁργάνωση τούτων στόχους καί τή λειτουργία τοῦ φωτογ. τμ. πού εἶναι ἀνοικτὸ ὄχι μόνο γιά ὅσους εἶναι φωτογράφοι ἀλλά καί γι αὐτοὺς πού ἐνδιαφέρονται ἀπλά γιά τήν τέχνη αὐτή. Μέσα στά ἄμεσα σχέδια τοῦ τμήματος εἶναι τὰ σεμινάρια γύρω ἀπὸ θεωρητικά, εἰκαστικά καί τεχνικά θέματα, οἱ φωτογραφικὲς ἐκδρομὲς καί ἐξορμήσεις οἱ ἐκθέσεις-ἀτομικὲς ἢ ὁμαδικὲς-κι οἱ προσκλήσεις φωτογράφων στοῦ Κέντρου γιά συζητήσεις-ἀναλύσεις κλπ.

Γνωρίζοντας τό ἐνδιαφέρον πάρα πολλῶν ἀτόμων γιά τήν φωτογραφία, πιστεύουμε, ὅτι τό φωτογ. τμ. θά ἐργαστεῖ λειτουργικά καί παραγωγικά, καταφέροντας ν' ἀνοίξει δρόμους γιά τοὺς φωτογράφους καί τήν ἴδια τή φωτογραφία.

Φυσικά θά πρέπει νά ποῦμε ἐδῶ, ὅτι ὁ Δήμος τὸ πολιτιστικὸ κέντρο καί οἱ Ἀστέγοι μᾶς βοηθῶσαν ἀμέριστα σ' αὐτά τά πρῶτα μας βήματα.

Περιμένουμε τήν ἐκδήλωση τοῦ φωτογραφικοῦ σας ἐνδιαφέροντος.

• Ἐνωση γιά τήν ἀνάπτυξη τοῦ τοπικοῦ τύπου Ἀθήνας - Πειραιᾶ

Στίς ἀρχές τῆς χρονιᾶς συστήθηκε ἡ ἔνωση γιά τήν ἀνάπτυξη τοῦ τοπικοῦ τύπου Ἀθήνας-Πειραιᾶ (Ε.Α.Τ.Τ.Α.Π.). Στήν ἔνωση συμμετέχουν ἐννιά τοπικὲς ἐφημερίδες μεταξύ τῶν ὁποίων καί ἡ "Στροφή".

Ἡ Ε.Α.Τ.Τ.Α.Π., ἔχει στόχο τήν συσπείρωση ὅλων των λειτουργῶν τοῦ τοπικοῦ καί συνοικιακοῦ τύπου πού ἀσχολοῦνται μέ τήν διακίνηση ἰδεῶν καί τήν πληροφόρηση. Ἀφορᾶ τοὺς ἐκδότες καί τοὺς συντάκτες τοῦ τοπικοῦ τύπου πού δέν ἀσκοῦν τό δημοσιογραφικὸ καί ἐκδοτικὸ λειτούργημα σάν ὑποχρεωτικὸ κύριο ἐπάγγελμα τους.

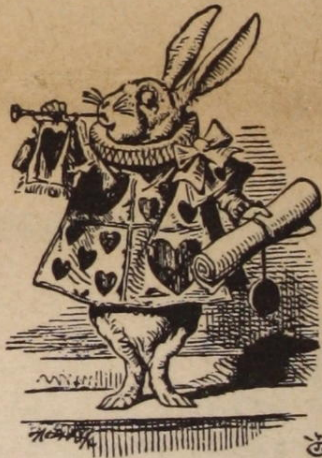

- Ἀκόμα σάν κύριους στόχους, ἔχει τοὺς ἑξῆς:
1. Τήν κατοχύρωση τοῦ δικαιώματος τοῦ πολίτη νά ἐκφράζεται καί νά διακινεῖ τίς ἰδέες του.
  2. Τήν προώθηση ὅλων τῶν ἀναγκαίων αἰτημάτων πού νομοθετοῦμενα ἐξασφαλίζουν τήν πρόσβαση στίς πηγὲς πληροφόρησης καί τήν δυνατότητα διακίνησης τῶν ἐντύπων.
  3. Τήν συμμετοχή τῶν μελῶν τῆς στήν κατάρτιση ὁποιοῦδήποτε νομοθετήματος πού ἀφορᾶ τόν τύπο.
  4. Τήν δημιουργία τῆς ἀπαραίτητης ὑλικοτεχνικῆς ὑποδομῆς γιά τήν ἐκδοση τῶν ἐντύπων.
  5. Τήν ἀνύψωση τοῦ πολιτικοῦ, κοινωνικοῦ καί πολιτιστικοῦ ἐπιπέδου τῶν πολιτῶν, στοὺς ὁποίους ἀπευθύνονται.
  6. Τήν πάλι γιά τά τοπικά ἀλλά καί γενικώτερα λαϊκά προβλήματα.
- Τά γραφεῖα τῆς ἔνωσης βρίσκονται στήν ὁδὸ Ἀγ. Μελετίου 106, στήν Ἀθήνα.

• Δικό του θέατρο ἀποκτάει τό Χαλάνδρι

Ὁ Δήμος Χαλανδρίου θά φτιάξει δικό του θέατρο, ξεκινώντας ἀπὸ ἕναν πυρήνα ντόπιων καλλιτεχνῶν, καί μέ βάση μιά δωρεὰ τῆς παιδαγωγοῦ Καλλιόπης Μουστάκα. Ἡ ἀρχὴ θά γίνει στίς 20 Ἰουλίου μέ τόν "Ματωμένο γάμο" τοῦ Λόρκα πού θά σκηνοθετήσῃ ὁ Σπύρος Βραχωρίτης σέ ἕνα νέο ὑπαίθριο θέατρο, στό ρέμα. Οἱ παραστάσεις θά διαρκέσουν ὅλο τό καλοκαίρι.

Εἶναι ἡ πρώτη φορά πού ἕνας δήμος τῆς Ἀθήνας ἀποκτάει δικό του θέατρο, μέ προοπτικὴ νά ἀποκτήσῃ καί χειμερινή στέγη. Τόν πυρήνα τῆς θεατρικῆς ὁμάδας ἀποτελοῦν δύο ἡθοιοί, ἡ Μαρίνα Ξένου καί ἡ Ἀγγελικὴ Ἐλευθερίου, ἡ ζωγράφος Βάνα Ξένου καί ἡ κινησιολόγος Ἐρση Πίττα μέ μόνιμο συνεργάτη τόν σκηνοθέτη Σπύρο Βραχωρίτη. Ἡ ὁμάδα ἔχει ἤδη ἀρχίσει πρόβες καί ἐτοιμάζει μιά ἐρευνητικὴ παράσταση σέ ἕνα μεγάλο χώρο, ὅπου τά καμαρίνια θά εἶναι τροχόσπιτα καί τά θεατρικά δρώμενα θά ἀπλώνονται στή ρεματιά.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΚΑΛΕΡΙ "ΧΡΥΣΟΘΕΜΙΣ"

Εκθεση ζωγραφικῆς τῆς Ελένης Καραγιάννη
(10-5 ὡς 5-6-1982)

Εκθεση ζωγραφικῆς τοῦ Περικλῆ Γουλᾶκου
(7-6 ὡς 30-6-1982)

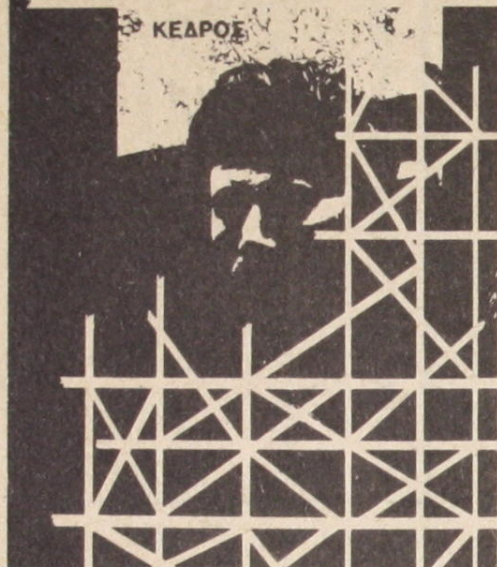

ΔΙΔΩ ΣΩΤΗΡΙΟΥ

ΚΑΤΕΔΑΦΙΖΟΜΕΘΑ

ΚΕΔΡΟΣ

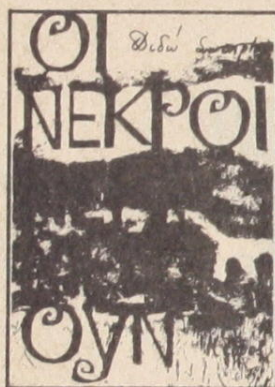

Τα βιβλία της ΔΙΔΩΣ ΣΩΤΗΡΙΟΥ στις εκδόσεις ΚΕΔΡΟΣ

Καί τώρα... μετά τα

- Ματωμένα Χώματα
- Οι νεκροί περιμένουν
- Εντολή

Κυκλοφορεί το ΝΕΟ
μυθιστόρημα της
Διδώς Σωτηρίου
ΚΑΤΕΔΑΦΙΖΟΜΕΘΑ

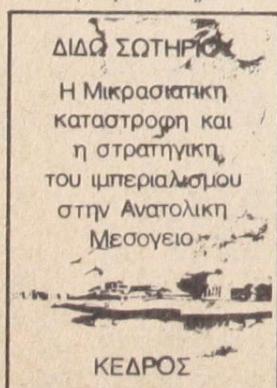
ΟΙ ΝΕΚΡΟΙ ΠΕΡΙΜΕΝΟΥΝ
ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ
(10η έκδοση)

ΜΑΤΩΜΕΝΑ ΧΩΜΑΤΑ
ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ
(17η έκδοση)

ΕΝΤΟΛΗ
ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ
(11η έκδοση)

**Η ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ
ΚΑΙ Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΥ ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΥ
ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ**
(3η έκδοση)

ΜΕΣΑ ΣΤΙΣ ΦΛΟΓΕΣ
ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ
(6η έκδοση)

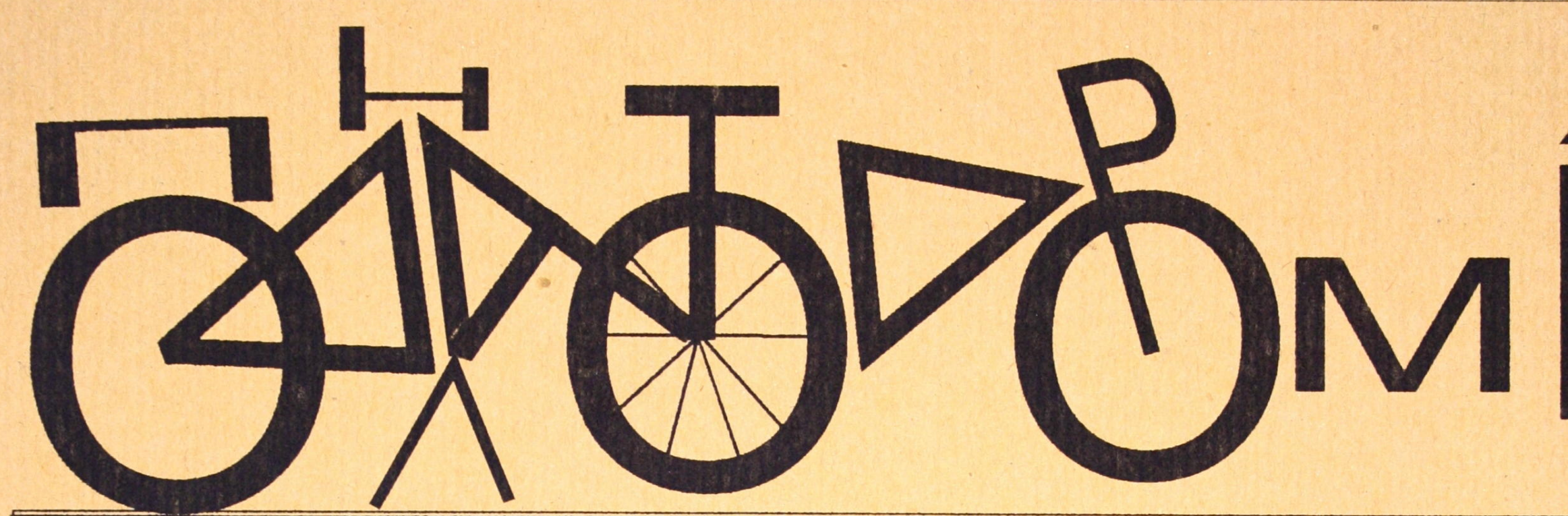
ΟΙ ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ
ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ
(4η έκδοση)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 6 (Πάροδος 'Ακαδημίας) Τηλ. 36.15.783

η ανάπτυξη
ΤΟ ΡΕΜΑ ΤΗΣ ΠΙΚΡΟΔΑΦΝ

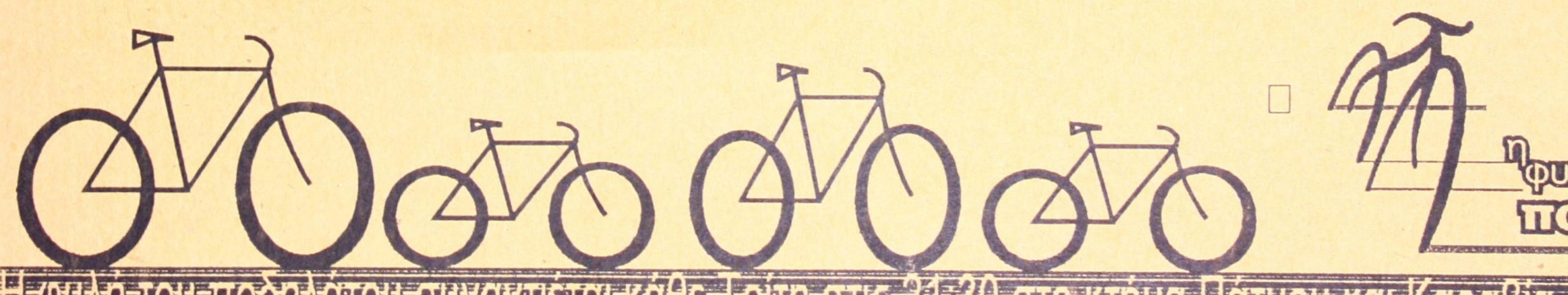
ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜ

Σάββατο 24 Μάρτη 6:00

από Πλατεία Κλαυθμών
προς Πλατεία Σικελιανού, Ηλιούτ

στη ΣΥΝΑΥΛΙ

που διοργανώνουν οι επιτροπές κατοίκων γύρω π

Η φυλή του ποδηλάτου συναντιέται κάθε Τρίτη στις 21:30 στο κτήμα Πάσημου και Καραβία